



# МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

## ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ DOCUDAYS UA В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

на допомогу адміністрації закладів освіти, вчителям,  
соціальним педагогам, психологам, педагогам-організаторам  
та класним керівникам – модераторам Мережі DOCU/CLUB

**Авторка-укладачка:  
Марія Симкович**

модераторка кіноклубу Docudays UA,  
керівниця ГО «Освітній центр "Інсайдер"»,  
співзасновниця та керівниця школи додаткової  
освіти «Caritas School»

Посібник укладено на основі матеріалів  
Мережі DOCU/CLUB ГО «Докудейз»

# ЗМІСТ

|                                                                                                                                                                                 |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| ВСТУП.....                                                                                                                                                                      | 3          |
| ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ.....                                                                                                                   | 4          |
| ПРИНЦИПИ ДОБОРУ ФІЛЬМІВ МЕРЕЖІ DOSU/CLUB.....                                                                                                                                   | 5          |
| ВИКОРИСТАННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....                                                                                                                  | 7          |
| МЕТОДИЧНА РАМКА РОБОТИ З ДОКУМЕНТАЛЬНИМИ ФІЛЬМАМИ.....                                                                                                                          | 7          |
| ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ТА ПРАКТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ. ....                                                                                                                              | 10         |
| ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ РОБОТИ З АУДИТОРІЄЮ. ....                                                                                                                               | 11         |
| НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА З ПРАВ ЛЮДИНИ.....                                                                                                                                      | 12         |
| <b>МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ</b>                                                                                                                                       |            |
| <b>ДО УРОКІВ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ</b><br><b>(ЗА ДІЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ), ІНТЕГРОВАНІХ КУРСІВ ІСТОРІЇ</b><br><b>І ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ (ЗА НОВОЮ ПРОГРАМОЮ).....</b> | <b>13</b>  |
| <b>ДО УРОКІВ З ПРАВознавства. ....</b>                                                                                                                                          | <b>44</b>  |
| <b>ДО УРОКІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....</b>                                                                                                                                        | <b>56</b>  |
| <b>ДО УРОКІВ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я.....</b>                                                                                                                                          | <b>63</b>  |
| <b>ДО УРОКІВ З БІОЛОГІЇ, ГЕОГРАФІЇ (ЗА ДІЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ),</b><br><b>ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН</b><br><b>(ЗА НОВОЮ ПРОГРАМОЮ).....</b>                           | <b>74</b>  |
| <b>ДО УРОКІВ З ІНФОРМАТИКИ ....</b>                                                                                                                                             | <b>85</b>  |
| <b>ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....</b>                                                                                                                   | <b>91</b>  |
| <b>ДЛЯ РОБОТИ ПСИХОЛОГА/ПСИХОЛОГІНИ ....</b>                                                                                                                                    | <b>97</b>  |
| <b>ДЛЯ ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....</b>                                                                                                                                    | <b>104</b> |
| <b>ДЛЯ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ....</b>                                                                                                                                        | <b>106</b> |
| <b>ДЛЯ УРОКІВ МИСТЕЦТВА ....</b>                                                                                                                                                | <b>111</b> |
| <b>ДЛЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ТА МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....</b>                                                                                                               | <b>115</b> |
| <b>ПОДАЛЬШІ КРОКИ ТА СПІВПРАЦЯ З МЕРЕЖЕЮ DOSU/CLUB.....</b>                                                                                                                     | <b>120</b> |



# ВСТУП

У сучасному освітньому просторі зростає потреба у нових формах та методах навчання, які поєднують інтелектуальний розвиток із формуванням громадянської позиції. Одним із ефективних інструментів є документальне кіно, зокрема фільми з колекції Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини Docudays UA.



# ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ.

Документальне кіно не лише інформує, а й створює простір для діалогу, критичного мислення та емпатії. Через реальні історії воно допомагає учням та ученицям глибше зрозуміти поняття прав людини, їхню цінність у повсякденному житті та в глобальному контексті. Імплементція документальних фільмів у навчальний процес відкриває можливості для:

- розвитку медіаграмотності та критичного мислення;
- формування навичок дискусії та толерантного спілкування;
- підвищення рівня правової культури;
- створення атмосфери співпереживання та відповідальності за суспільні процеси.

## У чому користь імплементції документального кіно:

- **Правове виховання.**  
Документальні фільми про права людини привертають увагу учнівства до проблем «звичайної» людини, сприяють розвитку діалогу про права людини, утверджують ставлення до людської гідності як найвищої цінності.
- **Розвиток критичного мислення.**  
Учні вчаться аналізувати реальні події, формувати і висловлювати власну думку, розуміти різні точки зору.
- **Виховання громадянської свідомості.**  
Документальні фільми про права людини підсвітлюють актуальні соціальні, політичні та культурні проблеми, а їх обговорення допомагає учнівській аудиторії усвідомлювати свій внесок у розвиток суспільства та формувати активну життєву позицію.
- **Емоційний розвиток.**  
Фільми викликають емоційні переживання, співчуття, а також допомагають зрозуміти емоції інших людей.
- **Розширення світогляду.**  
Учні та учениці знайомляться з різними культурами, історичними подіями та суспільними явищами, що робить процес навчання цікавим та пізнавальним.

Тож використання документального кіно про права людини є не лише інноваційним підходом до викладання, а й дієвим інструментом формування активної, свідомої та відповідальної особистості.

Метою цього методичного посібника є сприяння інтеграції документального кіно про права людини з колекції Мережі DOCU/CLUB ГО «Докудейз» в освітній процес для формування правової культури, розвитку критичного мислення та виховання активної громадянської позиції учнівства і студентства.

#### Наші завдання:

1. Ознайомити педагогів і педагогинь, психологів та психологинь із методикою використання документального кіно у навчанні та виховних заходах.
2. Розвинути навички критичного аналізу аудіовізуальних матеріалів.
3. Створити умови для відкритого діалогу та дискусій на суспільно важливі теми.
4. Виховувати толерантність, емпатію та повагу до різних культур, досвідів та світоглядів.
5. Показати взаємозв'язок між правами людини та повсякденним життям учнівства.
6. Щоби зробити використання фільмів з колекції Мережі DOCU/CLUB практичним для вчителів та вчительок, добірка пропонує поділ за шкільними предметами.

## ПРИНЦИПИ ДОБОРУ ФІЛЬМІВ МЕРЕЖІ DOCU/CLUB.

### 1. Відповідність навчальній програмі.

Добір фільмів здійснено з урахуванням державних освітніх програм МОН для учнів 5–12 класів і відповідає віковій категорії 10–18 років.

### 2. Тематичний зв'язок.

Кожен фільм відповідає ключовим темам предмета:

- історичні події та пам'ять → **Історія України, всесвітня історія (за діючою програмою), інтегрований курс історії та громадянської освіти (за новою програмою)**
- питання прав людини, демократії, активізму → **Громадянська освіта**
- здоров'я, психологія, безпека → **Основи здоров'я, здоров'я, безпека, добробут**
- мова, комунікація, культура → **Українська мова**
- мистецтво, естетика, ідентичність → **Мистецтво**
- екологія, ресурси, природа → **біологія, географія (за діючою програмою), інтегрований курс природничих дисциплін (за новою програмою)**
- рух, здоров'я, командність → **Фізична культура, Основи здоров'я**

### 3. Мультидисциплінарність.

Один фільм може бути корисним одразу на кількох предметах, адже документальне кіно дозволяє комплексно розкрити соціальні, історичні, культурні та особистісні питання.

### 4. Компетентнісний підхід.

Поділ враховує ключові компетентності НУШ:

- громадянська і соціальна активність,
- критичне і системне мислення,
- уміння вчитися впродовж життя,
- ініціативність і підприємливість,
- екологічна грамотність,
- культурна обізнаність,
- спілкування державною та іноземними мовами.

### 5. Змістові лінії.

До кожного фільму дібрані змістові лінії (ціннісні орієнтації, екологічна безпека, соціальна взаємодія, культура і мистецтво, громадянська активність), які допомагають інтегрувати перегляд у навчальний процес.

Також відібрано фільми для роботи **учнівського самоврядування**, адже вони:

- розвивають лідерські навички та відповідальність;
- показують, як самоорганізовуватися, організувати громаду і співпрацювати;
- стимулюють критичне мислення та дискусії;
- демонструють приклади активної громадянської позиції.

# ВИКОРИСТАННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.

**Шкільний психолог** може використовувати фільми з колекції Мережі DOCU/CLUB для психопросвітницької роботи з учнями, розвитку емоційного інтелекту, профілактики булінгу, формування здорових моделей поведінки. Стрічки можуть стати основою:

- тренінгових занять,
- групових дискусій,
- інтерактивних вправ,
- профілактичних програм.

На прикладі фільму «Юний Платон» у посібнику показано, як можна імплементувати документальне кіно в **управлінську та методичну діяльність** школи.

У такий спосіб поділ фільмів за предметами не є жорстким чи виключним. Це **практичний інструмент**, який допоможе вчителям чи адміністрації обрати фільм відповідно до своєї програми і тематики уроку, напрямку виховної роботи.

## МЕТОДИЧНА РАМКА РОБОТИ З ДОКУМЕНТАЛЬНИМИ ФІЛЬМАМИ.

Щоби робота з фільмом була ефективною, пропонуємо на допомогу освітян(к)ам орієнтовну методичну рамку. Ця модель повинна допомогти структурувати роботу з будь-яким фільмом Мережі, незалежно від теми чи предмета.

### До показу (підготовчий етап)

**Завдання:** забезпечити якісний, безпечний та осмислений перегляд документального фільму.

### Дії вчителя:

- Переглянути фільм заздалегідь, визначивши його ключові ідеї, смислові акценти та можливі емоційно складні моменти.
- Оцінити тривалість фільму та обрати оптимальний формат роботи:
  - якщо фільм короткий – перегляд може відбутися повністю під час уроку;
  - якщо фільм тривалий – запропонувати учням та ученицям переглянути його заздалегідь, надавши посилання для індивідуального перегляду (напередодні уроку або у визначений час).
- У разі попереднього перегляду чітко окреслити завдання для учнів та учениць (на що звернути увагу, які питання зафіксувати, що викликало подив або емоційну реакцію, попередити про чітке дотримання авторських і суміжних прав на фільм, тобто не поширювати лінк для третіх осіб).

- Визначити основні напрями майбутньої дискусії, пов'язані з темою фільму (права людини, відповідальність, дискримінація, пам'ять, громадянська позиція тощо).
- Продумати навчальні активності, які допоможуть учасникам/-цям осмислити побачене (індивідуальні нотатки, робота в групах, обговорення, рефлексивні вправи).
- Переконатися в технічній готовності до перегляду: доступність посилання, якість звуку й зображення, наявність розширених субтитрів та аудіодискрипції за потреби.
- Заздалегідь визначити правила безпечного обговорення, зокрема добровільність висловлювань, повагу до різних думок і недопущення переходу на критику особистості.

### Під час уроку. Перед переглядом фільму / перед обговоренням

#### Завдання:

Налаштувати учасників/-ць на роботу з темою фільму та створити безпечне освітнє середовище.

#### Дії вчителя:

- Переконатися в технічній готовності до перегляду (у разі перегляду фільму під час уроку): наявність завантаженого фільму; справність та належне налаштування комп'ютера або іншого пристрою відтворення; коректна робота проєктора та інтерактивної дошки (за наявності); належна якість зображення й звуку; наявність і коректне відображення субтитрів (за потреби).
- Уточнити формат перегляду. Повідомити, чи відбувається перегляд фільму (або його фрагментів) під час уроку, чи учасники/-ці вже переглянули його заздалегідь.
- Коротко представити тему фільму.
- Пояснити, чому ця тема важлива для уроку і життя учасників/-ць.
- Сформулювати **2–3 ключові запитання**, на які варто звернути увагу під час перегляду.

- Актуалізувати знання та досвід учасників/-ць (мозковий штурм, асоціації, прогноз за назвою і/або афішено). Можна роздати **картки для нотаток**: «Що мене здивувало», «Що викликало емоції», «Яке питання я хочу обговорити».
- Озвучити правила обговорення й перегляду (якщо перегляд відбувається під час уроку). Наприклад: увага, повага, конфіденційність, уважно дивитися, поважати емоції інших, мати право «мовчати», якщо тема складна, тощо.
- Попросити учасників/-ць звертати увагу на героїв та героїнь стрічок, їхні вибори та наслідки дій.

### Після показу (обговорення та рефлексія)

#### Дії вчителя:

**Завдання:** допомогти осмислити побачене, пов'язати з досвідом учасників/-ць.

#### Творче/практичне завдання:

- написати невеличке есе, створити постер, лозунг чи скласти список порад, лист герою тощо;
- у групах створити «дерево рішень» або запропонувати вихід із ситуації.

#### Дії вчителя/вчительки:

- організовує обговорення (індивідуально, у парах, у групах, загальнокласне коло): «Що мене найбільше зачепило?», «Які почуття виникли після перегляду?», «Що нового ми дізналися?», «Чому герої поводитися саме так?», «Які були альтернативи їхніх рішень?», «Як цей фільм стосується мого життя?», «Що я можу зробити інакше у своєму житті після перегляду?»;
- ставить відкриті питання для створення та підтримки дискусії;
- пропонує методи рефлексії (есе, постер, дебати, рольові ігри тощо);
- допомагає учням та ученицям знайти зв'язок між темою фільму та їхнім життям.

#### Дії учасників/учасниць:

- діляться враженнями («що зачепило?»);
- аналізують поведінку героїв, можливі альтернативи;
- формують особисті висновки;
- пропонують власні ідеї дій або змін у класі/школі/суспільстві.



# ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ТА ПРАКТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ.

- **«Дерево рішень»** (допоможе знайти причини проблеми, можливі шляхи вирішення, результат, який можна отримати, – що реально може зробити спільнота класу чи школи);
- **«Форум-театр»** (учасники/-ці розігрують сцену з фільму або схожу життєву ситуацію. Це вчить шукати рішення, а не лише аналізувати проблему);
- **«Мапа дій»** (учасники/-ці на ватмані створюють карту. У центрі – проблема з фільму, навколо – ідеї, що може зробити для її вирішення учень/учениця особисто, для спільноти класу, школи, громади. Це візуалізує, що **зміни можливі на різних рівнях**);
- **«Проект у дії»** (після перегляду учні обирають тему і створюють мініпроект «Що ми можемо реально зробити за 2–3 тижні, за місяць, за рік?»: інформаційна кампанія у школі; соціальна реклама; флешмоб; благодійна акція; партнерство з місцевими організаціями);
- **«Мозковий шторм»** (генерування максимуму ідей без критики);
- **«Акваріум»** (невелика група в центрі простору обговорює питання, інші слухають і спостерігають. Потім групи міняються місцями. Це дисциплінує і допомагає почути різні думки);
- **«Світове кафе»** (група об'єднується за кількома столиками, за кожним обговорюють окрему тему (наприклад, «що ми можемо зробити вдома», «що ми можемо зробити у школі», «що ми можемо зробити у громаді»). Учасники/-ці по черзі переходять від столика до столика і додають свої ідеї);
- **«Асоціативний куш»** (на фліпчарті чи дошці пишемо ключове слово (наприклад, «безпечний інтернет»), учасники/-ці додають свої асоціації та приклади. Це допомагає структурувати тему).

Ця модель працює універсально – з будь-яким фільмом і на будь-якому предметі. Вона допоможе структурувати заняття так, щоб **фільм став не кінцем, а початком розмови і навчання**.

Учителю/вчительці також варто звернути увагу на психологічне налаштування учнів та учениць перед показом фільму:

- Створіть безпечний простір.
- Домовтесь про правила: повага до думок, конфіденційність («те, що сказано тут, залишається тут») тощо.

- Наголосіть: у кожного і кожної є право мовчати, не відповідати чи навіть вийти під час перегляду.
- Забезпечте комфортне середовище (простір, світло, можливість сісти колом чи групами).
- Попередьте, що деякі моменти можуть бути емоційно складними.
- Дайте «ключові запитання» для перегляду – це зменшує тривожність, бо учні знають, на що звертати увагу.
- Знизьте напругу, якщо фільм складний: «Фільм може викликати сильні емоції – це нормально. У кожного з нас є різний досвід».
- Після перегляду має відбутися «емоційний вихід». Дайте кілька хвилин тиші. Почніть обговорення з питань про емоції учасників/-ць під час перегляду та після. Наприклад: «Які емоції ви відчували під час перегляду фільму?», «Що відчуваєте зараз? Чому? Стосовно кого?» тощо. Можна зробити коротку руханку чи творчу вправу (намалювати символ емоції), або ж вправу «Три слова про мої емоції». Це допоможе зняти напругу і перейти до осмислення фільму. Після цього розпочніть рефлексію.

Психологічне налаштування – це фактично **місток між реальністю учнів/учениць і світом фільму**. Воно допомагає не травмувати, а зробити перегляд **безпечним, усвідомленим і корисним**.

## ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ РОБОТИ З АУДИТОРІЄЮ.

Є багато цифрових інструментів, які допомагають учителькам/-лям чи модератору/-ці **зібрати думки учнів та учениць під час або після перегляду фільму**. Вони зручні тим, що:

- дають можливість висловитися навіть тим, хто соромиться;
- візуалізують відповіді (слова, ідеї, асоціації);
- зберігають результати для аналізу.

Ось деякі інтерактивні програми та сервіси, якими зручно користуватися на заходах кіноклубів:

### 1. Mentimeter<sup>1</sup>

- Учасники/-ці заходять за кодом і відповідають на запитання.
- Учасники/-ці відповідають зі смартфонів, а результати видно на екрані.
- Результати одразу відображаються у вигляді **хмаринки слів**, діаграм чи шкали.

<sup>1</sup> Безкоштовна версія Mentimeter допускає 50 учасників/-ць.

## 2. Padlet<sup>2</sup>

- Онлайн-дошка, де учасники/-ці залишають нотатки, фото, посилання.
- Можна організувати як «стіну думок» після перегляду.
- Підходить для мозкового штурму, збирання ідей для проєкту.

## 3. Kahoot!<sup>3</sup>

- Можна створити інтерактивну вікторину за змістом фільму.
- Учасники/-ці відповідають зі смартфонів, а результати видно на екрані.
- Добре працює для швидкої перевірки уваги.

## 4. Google Forms

- Дає можливість створювати опитування з відкритими чи тестовими запитаннями.
- Відповіді автоматично збираються в таблицю.
- Зручно для більш серйозної рефлексії чи зворотного зв'язку.

# НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА З ПРАВ ЛЮДИНИ.

Також варто звернути увагу на нормативно-правову базу:

[1. Загальна декларація прав людини](#)

[2. Конституція України](#)

[3. Міжнародне та національне законодавство у сфері захисту прав дитини в умовах війни в Україні: збірник матеріалів та нормативних актів](#)

[4. Конвенція про права дитини \(стислий виклад\)](#)

2 Безкоштовна версія Padlet допускає 200 учасників/-ць.  
3 Безкоштовна версія Kahoot допускає до 50 учасників/-ць.



**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ  
ДО УРОКІВ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, ВСЕСВІТНЬОЇ  
ІСТОРІЇ (ЗА ДІЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ),  
ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ ІСТОРІЇ  
І ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ (ЗА НОВОЮ  
ПРОГРАМОЮ)**

## «ЗЕРНА ГОЛОДУ: УКРАЇНА 1933»

Режисер: Гійом Рібо

Тривалість: 67 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Голодомор 1932–1933 років: причини, наслідки та міжнародна реакція»



Тематичні питання:

1. Які були основні причини Голодомору 1932–1933 років в Україні?
2. Як політика колективізації та хлібозаготівель вплинула на селян?
3. Які наслідки мав Голодомор для українського населення та економіки?
4. Як міжнародна спільнота реагувала на події в Україні?
5. Яку роль відігравав журналіст Гарет Джонс у висвітленні Голодомору?
6. Як фільм «Зерна голоду» допомагає зрозуміти масштаби трагедії?
7. Чому важливо вивчати та пам'ятати про Голодомор?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння історичних подій та їх впливу на сучасне суспільство.
- **Критичне мислення** – аналіз причин та наслідків Голодомору, оцінка міжнародної реакції.
- **Історична компетентність** – здатність працювати з історичними джерелами, оцінювати їх достовірність та значення.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – усвідомлення моральних аспектів історичних подій та їх наслідків, емпатія до постраждалих.

Змістові лінії:

- **Політика колективізації та хлібозаготівель** – вплив на сільське населення, механізми примусового вилучення зерна.
- **Наслідки Голодомору** – демографічні втрати, економічні та соціальні зміни, психотравми для постраждалих та їх нащадків на кілька поколінь.
- **Міжнародна реакція** – замовчування фактів офіційними державними представниками, спроби журналістів висвітлити події Голодомору в Україні.
- **Роль журналістів у висвітленні трагедії** – діяльність Гарета Джонса та інших свідків а також пропагандистських журналістів.
- **Пам'ять про Голодомор** – визнання Голодомору геноцидом, вшанування жертв, освітні ініціативи.



## «БАБИН ЯР У ПОШУКАХ ПАМ'ЯТІ»

Режисер: Володимир Чеппель

Тривалість: 41 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 15+

Тема:

«Бабин Яр: Голокост в Україні та культура пам'яті»



Тематичні питання:

1. Що таке Голокост і як він проявився в Україні?
2. Які групи населення стали жертвами нацистських злочинів у Бабиному Яру?
3. Які права людини були порушені під час трагедії?
4. Які проблеми виникають при меморіалізації таких подій?
5. Як культура пам'яті впливає на сучасне суспільство?

Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – уміння аналізувати історичні події та їхній вплив на сучасність.
- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення важливості прав людини та боротьби з дискримінацією.
- **Критичне мислення** – аналіз причин і наслідків історичних подій.
- **Спілкування державною мовою** – формулювання власної позиції щодо подій Голокосту.
- **Уміння працювати в команді** – обговорення та презентація результатів групової роботи.

Змістові лінії:

- **Голокост в Україні** – історичні передумови, розвиток, приклади вшанування, вивчення, дослідження і збереження пам'яті про Голокост у сучасних громадах, приклади збереження пам'яті про Голокост у сучасних громадах.
- **Права людини та їх порушення** – аналіз порушень прав людини під час нацистської окупації.
- **Меморіалізація та культура пам'яті** – проблеми та значення збереження пам'яті про трагедію.
- **Вплив історії на сучасне суспільство** – як знання історії допомагає уникати повторення помилок.



## «БЕЗГОЛОССЯ»

Режисер: Громадська організація «Після тиші»  
та Wanna production

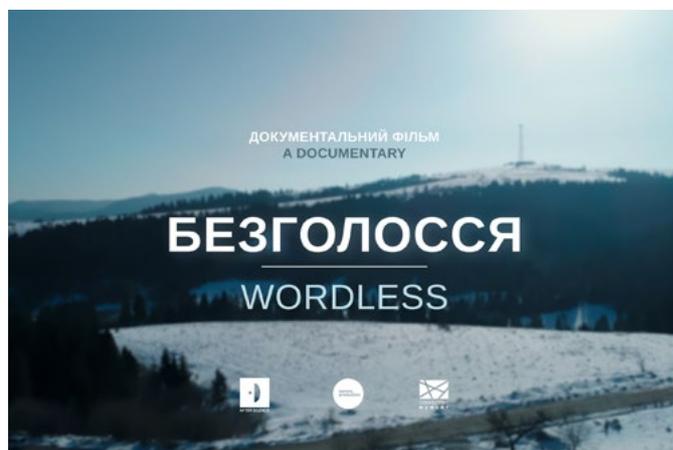
Тривалість: 18 хв.

Клас: 11–12

Вікова категорія: 16+

Тема:

«Права людини та боротьба за свободу в історії  
України: уроки з фільму “Безголосся”»



### Тематичні питання:

1. Які історичні події призвели до порушення прав людини в Україні?
2. Що таке геноцид та чому Голокост вважається наймасштабнішим геноцидом у ХХ столітті?
3. У чому полягає поняття пам'яті про трагедію людства, і чому важливо не мовчати про ці події?
4. Як фільм «Безголосся» показує долю єврейської громади Турки та вплив Голокосту на їхнє місто?
5. Як замовчування історичних трагедій впливає на сучасну громадянську свідомість і права людини?
6. Які права людини (зокрема право на життя, свободу, гідність) були грубо порушені під час Голокосту?
7. Чому збереження історичної пам'яті – це не лише історична, а й громадянська відповідальність?
8. Як громадяни можуть сприяти толерантності, повазі до різних національних груп і не допустити повторення геноцидних практик?
9. Які сучасні форми дискримінації чи ксенофобії можуть бути пов'язані з історією Голокосту, і як з ними боротися?

### Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – аналіз історичних подій і те, як вони впливають на права людини.
- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення значення прав людини і пам'яті про геноцид як частини громадянської відповідальності.
- **Правова компетентність** – розуміння міжнародних норм про заборону геноциду і захист прав людини.
- **Критичне мислення** – аналіз причин і наслідків Голокосту, оцінка ролі пам'яті для сучасного суспільства.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з історичними джерелами, документами, інтеграція медіатекстів у навчання.
- **Комунікативна компетентність** – вміння дискутувати, формулювати позицію щодо історичних і сучасних проявів неприйнятності дискримінації.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розвиток емпатії, розуміння цінності людського життя, толерантного ставлення до всіх культур і меншин..

### Змістові лінії:

- **Історія України** – порушення прав людини у різні історичні періоди.
- **Права людини та гідність** – право на життя, гідність, свободу від переслідувань, рівність перед законом.
- **Історична пам'ять і громадянська відповідальність** – пам'ять про Голокост як частина формування громадянської позиції.
- **Толерантність і недискримінація** – боротьба з ксенофобією і проявами ненависті сьогодні.
- **Геноцид як злочин проти людства** – механізми визнання, заборони і запобігання геноцидів у сучасному світі.



## «ЖИВІ»

Режисер: Сергій Буковський

Тривалість: 75 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Голодомор 1932–1933 років в Україні:  
історичні причини, наслідки та пам'ять»



### Тематичні питання:

1. Які політичні та економічні причини призвели до Голодомору 1932–1933 років?
2. Як колективізація та хлібозаготівельна політика впливали на сільське населення?
3. Які демографічні та соціальні наслідки Голодомору для України?
4. Які свідчення сучасників та журналістів допомагають зрозуміти масштаби трагедії?
5. Яким чином Голодомор визнаний геноцидом українського народу?
6. Як фільм «Живі» допомагає зберегти пам'ять про жертв та трагічні події?
7. Чому для сучасного українського суспільства важливо вивчати історію Голодомору?

### Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – робота з джерелами, аналіз причин і наслідків історичних подій, розпізнавання маніпуляцій та пропаганди.
- **Громадянська та соціальна компетентності** – усвідомлення значення прав людини та громадянської відповідальності у минулому та сьогоденні.
- **Критичне мислення** – оцінка інформації, причинно-наслідкових зв'язків, формування власної позиції.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – розвиток емпатії до постраждалих, розуміння моральних уроків історії.
- **Медіаграмотність** – аналіз документальних фільмів і джерел, визначення достовірності та цінності інформації.

### Змістові лінії:

- **Політика колективізації та хлібозаготівель** – наслідки для селян і економіки.
- **Демографічні та соціальні втрати** – масштаби трагедії, наслідки для громад.
- **Свідчення очевидців і журналістів** – роль документальних матеріалів у збереженні пам'яті.
- **Голодомор як геноцид** – міжнародне визначення, аргументи та історичні факти.
- **Пам'ять про Голодомор** – вшанування жертв, важливість історичної освіти для сучасності.



## «КРИМ SOS»

Режисер: Сергій Лисенко

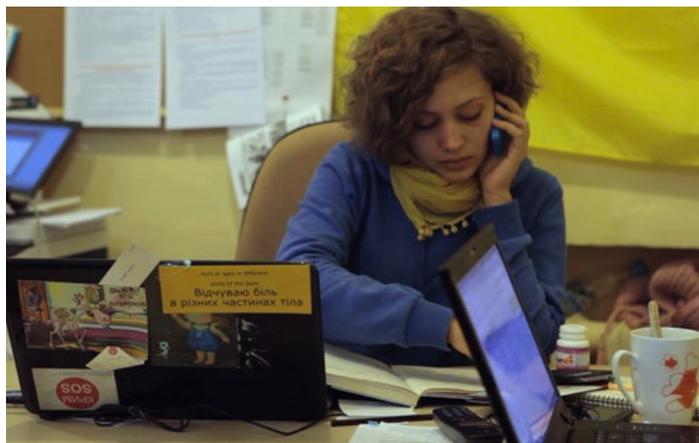
Тривалість: 19 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Окупація Криму у 2014 році: громадянська активність і захист прав людини»



Тематичні питання:

1. Які події передували окупації Криму в 2014 році?
2. Як відбувалося порушення росією суверенітету України на півострові?
3. Які права людини та громадянина були порушені росією під час анексії півострова?
4. Яку роль відігравали громадські активіст(к)и та волонтер(к)и у підтримці місцевого населення та українських військових?
5. Які приклади самоорганізації громадян представлені у фільмі «Крим SOS»?
6. Як міжнародне співтовариство реагувало на окупацію Криму?
7. Чому важливо зберігати пам'ять про події 2014 року та які уроки можна винести для сучасної України?

Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – аналіз сучасних історичних подій, формування хронології та причинно-наслідкових зв'язків.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення прав людини, активної громадянської позиції та відповідальності.
- **Критичне мислення** – оцінка дій активістів/-ок та органів влади України, аналіз наслідків окупації Криму росією.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – розвиток емпатії до постраждалих місцевих мешканців/-ок Криму, розуміння морально-етичних викликів.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести дискусії, аргументовано висловлювати позицію, слухати інших.

Змістові лінії:

- **Передумови та перебіг окупації Криму** – політичні, економічні та соціальні фактори.
- **Порушення прав людини та їх обмеження** – свобода слова, право на інформацію, право на мирні зібрання.
- **Громадська активність та самоорганізація** – роль волонтерів/-ок, активістів/-ок, місцевих ініціатив.
- **Міжнародна реакція на окупацію** – дипломатичні кроки, санкції, позиції ООН та інших організацій.
- **Пам'ять про події та уроки для сучасної України** – історична оцінка, формування громадянської свідомості.



## «ЄВРОМАЙДАН SOS»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 21 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Революція Гідності та громадянська активність: роль ініціативи «Євромайдан SOS» у підтримці учасників протесту»



Тематичні питання:

1. Що таке ініціатива «Євромайдан SOS» і якою була її роль під час Революції Гідності?
2. Які події передували Революції Гідності та спричинили масові протести на Майдані?
3. Які права громадян були порушені під час протестів, і як «Євромайдан SOS» допомагав їх захищати?
4. Які форми громадської допомоги і самоорганізації показані у фільмі?
5. Як фільм ілюструє взаємодію громадських ініціатив із владою та правоохоронними органами?
6. Як діяльність «Євромайдан SOS» вплинула на безпеку та захист учасників/-ць Майдану?
7. Чому важливо вивчати приклад «Євромайдан SOS» для розвитку сучасного громадянського суспільства в Україні?

Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – аналіз подій Революції Гідності, формування хронології та причинно-наслідкових зв'язків.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення ролі активних громадян/-ок, права на мирний протест і свободу слова.
- **Критичне мислення** – оцінка дій громадських активістів/-ок, аналіз методів допомоги та взаємодії із державою.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – розвиток емпатії до учасників/-ць протестів, розуміння морально-етичних викликів.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести дискусії, аргументовано висловлювати позицію, слухати інших.

Змістові лінії:

- **Причини та перебіг Революції Гідності** – соціально-політичні та економічні фактори, події на Майдані.
- **Громадська ініціатива «Євромайдан SOS»** – структура, діяльність, взаємодія з активіст(к)ами та владою.
- **Права громадян/-ок під час протестів** – свобода зібрань, право на мирний протест, захист від порушень.
- **Самоорганізація та допомога учасникам/-цям** – організація медичної, юридичної та гуманітарної підтримки.
- **Пам'ять та уроки Революції Гідності** – історична оцінка подій, роль освіти у формуванні свідомого громадянства.



## «ВІД ШЕПОТУ ДО КРИКУ»

Режисер: Бен Мозес

Тривалість: 95 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Масові протести та громадянська активність в Україні: від шепоту до крику»



### Тематичні питання:

1. Які соціальні та політичні передумови призводять до масових протестів і повстання народу?
2. Як громадяни організовуються для захисту своїх прав та інтересів?
3. Яку роль відіграє мирний протест у демократичному суспільстві?
4. Які приклади активності громадян показані у фільмі?
5. Як державні структури реагують на масові рухи та вимоги населення?
6. Які уроки можна винести для формування громадянської позиції сучасних українців?
7. Як фільм допомагає зрозуміти історичну роль громадянського суспільства в Україні?

### Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – аналіз соціально-політичних процесів, формування хронології подій, оцінка причинно-наслідкових зв'язків.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення ролі активних громадян/-ок у захисті своїх прав, здатність до конструктивної участі у суспільних процесах.
- **Критичне мислення** – оцінка дій учасників/-ць протестів, аналіз результатів та наслідків громадянської активності.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – розвиток емпатії до учасників/-ць соціальних рухів, усвідомлення моральних та етичних викликів.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести дискусії, аргументовано висловлювати позицію, слухати інших.

### Змістові лінії:

- **Соціальні та політичні передумови протестів** – економічні проблеми, політичні репресії, порушення прав людини.
- **Громадянська активність і самоорганізація** – організація мирних протестів, волонтерські ініціативи, громадські рухи.
- **Реакція держави та влади** – застосування права, заходи безпеки, взаємодія з активіст(к)ами.
- **Моральний та психологічний аспект участі** – мотивація, ризики, моральні дилеми учасників/-ць.
- **Пам'ять та уроки для сучасності** – оцінка історичної ролі громадянського суспільства, формування громадянської свідомості.



## «89 ДНІВ» (ВАРІАНТ 1)

Режисер: Павло Дорогой

Тривалість: 20 хв.

Клас: 10–11

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Свідчити про війну: документування воєнних злочинів і збереження пам'яті»



### Тематичні питання:

1. Чому в умовах війни важливо фіксувати події війни та порушення прав людини?
2. Хто і яким чином може бути свідком воєнних злочинів?
3. Яку роль відіграють особисті свідчення цивільного населення у встановленні правди про війну?
4. Які ризики та етичні дилеми виникають під час документування злочинів?
5. Як документування подій впливає на колективну пам'ять і майбутню відповідальність?

### Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – аналіз сучасних воєнних подій в Україні та їхнього впливу на суспільство.
- **Громадянська та правова компетентності** – усвідомлення значення документування порушень прав людини та воєнних злочинів.
- **Критичне мислення** – аналіз джерел свідчень, розуміння різниці між фактами, інтерпретаціями та емоційними реакціями.
- **Інформаційна та медіаграмотність** – відповідальне ставлення до фіксації, збереження і поширення інформації.
- **Комунікативна компетентність** – формулювання виважених висловлювань про чутливі теми.

### Змістові лінії:

- **Права людини і воєнні злочини** – порушення міжнародного гуманітарного права та їх фіксація.
- **Документування і свідчення** – особисті історії як доказ і форма опору безкарності.
- **Етика пам'яті** – відповідальність за збереження й передачу свідчень про війну.
- **Медіа і війна** – роль документального кіно у формуванні правдивого нарративу.



## «89 ДНІВ» (ВАРІАНТ 2)

Режисер: Павло Дорогой

Тривалість: 20 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Права людини під час війни. Відповідальність за воєнні злочини. Людська гідність і свобода».



Тематичні питання:

1. Якою є роль метро як простору виживання та символу – як світ під землею, як укриття, як «місто в місті»?
2. Як конфлікт між потребами населення та рішенням місцевої влади (звільнити метро, запустити транспорт) проявляється в сюжеті?
3. Які форми спротиву проявляються у героїв та героїнь стрічки – пасивний, активний, індивідуальний чи колективний?
4. Як владі міста організувати перевезення людей і при цьому забезпечити доступ до метро як укриття під час повітряної небезпеки?
5. Як у фільмі складається баланс між документальною достовірністю та художнім осмисленням чи прийомом (як подавати факти і як візуалізувати спогади людей)?
6. Чи може цей документальний фільм бути носієм інформації про воєнні злочини росіян в Україні? Поясніть свою думку (свідчення, фотозйомка, відеозаписи, інтерв'ю тощо)?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення цінностей свободи, людської гідності, справедливості.
- **Спілкування державною мовою** – аналіз і обговорення побаченого, формулювання власних суджень.
- **Ініціативність і підприємливість** – готовність діяти, брати на себе відповідальність у складних обставинах.
- **Уміння вчитися впродовж життя** – критичне мислення, здатність робити висновки на основі фактичного матеріалу.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – розуміння ролі медіа та цифрових інструментів у документуванні.
- **Обізнаність і самовираження у сфері культури** – кіно як засіб пізнання й рефлексії.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність** – розуміння прав людини, міжнародного гуманітарного права, значення документування міжнародних злочинів проти людства.
- **Здоров'я і безпека** – усвідомлення психологічних і фізичних викликів у кризових ситуаціях (як-от під час воєнного стану).
- **Підприємливість та фінансова грамотність (опосередковано)** – ініціативність, самоорганізація людей у кризі, пошук ідей, спільна розробка проєктів тощо.
- **Екологічна безпека і сталий розвиток (частково)** – як війна руйнує середовище життя та змінює соціальний простір.



# «АВТОМАЙДАН»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 17 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Громадський активізм і права людини:  
досвід Автомайдану»



Тематичні питання:

1. Що таке Автомайдан і які були його головні цілі?
2. Які права людини могли бути порушені під час протестів? (Наприклад, право на свободу мирних зібрань, право на особисту недоторканність тощо).
3. Як реагувала влада на акції Автомайдану? Які дії влади були законними, а які – порушенням прав людини?
4. Чи може громадська активність бути ефективним інструментом змін у державі?
5. Які сучасні приклади громадського активізму ви знаєте? Чи мають вони схожі риси з Автомайданом?
6. Чому важливо мати громадянську позицію навіть тоді, коли це небезпечно? Яких ризиків можуть зазнати ті, хто її відстоює?
7. Які ризики може нести публічна активна громадянська позиція?
8. Як держава може та повинна захищати права активістів/-ок на свободу слова, на зібрання та на особисту безпеку?
9. Які зміни у сфері правоохоронних органів відбулися після подій Автомайдану? (Наприклад, реформа поліції).

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення прав людини та обов'язків держави, активна громадянська позиція.
- **Спілкування державною мовою** – аргументування думки, ведення диспуту.
- **Критичне мислення** – аналіз інформації, співставлення джерел, виявлення маніпуляцій.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з медіа, розпізнавання достовірної і недостовірної інформації.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і права людини** – роль людини (громадянина/-ки) у позитивних змінах в державі, верховенство права.
- **Соціальна згуртованість та активізм** – самоорганізація, солідарність та спільні дії на захист своїх прав.
- **Державність і влада** – межі владних повноважень, контроль влади, відповідальність держави перед людиною.
- **Інформаційна грамотність і медіа** – як використовуються медіа учасниками/-цями громадських ініціатив задля документування порушень прав людини під час громадських акцій та донесенні своєї позиції до органів влади і суспільства.



# «ЄВРОМАЙДАН SOS»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 21 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Громадянський активізм, захист прав людини та документування порушень прав людини на прикладі фільму «Євромайдан SOS»»



Тематичні питання:

1. Що таке Євромайдан SOS і яка його роль – під час протестів і після них?
2. Які права людини були порушені під час подій Євромайдану (свобода мирних зібрань, право на особисту недоторканність, свобода слова тощо)?
3. Які механізми документування порушень прав людини використовували активіст(к)и і правозахисники/-ці?
4. Як взаємодіяли активіст(к)и та волонтер(к)и з державними інституціями та медіа під час протестів?
5. Які ризики несли активіст(к)и і документатори? Як їх захищали або могли захищати?
6. Як суспільство може використовувати зібрані факти і матеріали протестів для подальших змін (судові процеси, законодавчі ініціативи)?
7. Які висновки можна винести з досвіду Євромайдану для сучасного українського суспільства?
8. Як події, показані у фільмі, пов'язані з тим, що **Центр громадянських свобод отримав Нобелівську премію миру**?
9. Ознайомтеся з [промовою Олександри Матвійчук](#) на церемонії вручення Нобелівської премії миру.
10. Які ключові ідеї цієї промови перегукуються з подіями фільму «Євромайдан SOS»?
11. Як у промові розкривається роль громадянського суспільства у захисті прав людини?
12. Чому, за словами Олександри Матвійчук, цінності демократії та прав людини мають значення саме у найскладніші часи?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – усвідомлення власної ролі в суспільстві, громадянських прав і обов'язків.
- **Спілкування державною мовою** – аргументоване висловлювання думок, обговорення.
- **Критичне мислення** – аналіз інформації, зіставлення точок зору.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – вміння працювати з медіа, розрізняти фейки, перевіряти достовірність інформації.
- **Уміння вчитися протягом життя** – рефлексія, самоосвіта, аналіз подій/уроків минулого для усвідомленого планування майбутнього.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та права людини** – участь громадян/-ок, захист прав в екстремальних обставинах.
- **Державність і контроль влади** – межі дій держави, відповідальність державних органів.
- **Соціальна згуртованість та ініціативність** – солідарність, самоорганізація громадян/-ок.
- **Інформаційна грамотність і документування** – робота з фактами, медіа, збір доказів.



# «ХОТТАБИЧ ТА ЙОГО КОМАНДА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 26 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Громадський активізм і волонтерство в умовах війни: приклад команди Хоттабича»



Тематичні питання:

1. Хто такі Хоттабич і його команда – яка їхня місія та чим вони займаються?
2. Що могло мотивувати героїв та героїнь стрічки покинути звичне життя і працювати у зоні бойових дій у ролі волонтерів/-ок?
3. Які риси персонажів фільму учні та учениці вважають типовими для волонтера/-ки та/або активіста/-ки?
4. Які ризики й труднощі зустрічаються в діяльності волонтерів/-ок під час війни (обстріли, небезпеки, ресурсні обмеження)?
5. Як медіа, публікації, дописи у соцмережах можуть впливати на сприйняття волонтерської діяльності?
6. Які критерії достовірності медіатекстів ви застосували б, коли готували би матеріал про героїв фільму?
7. Що значить «Час діяти!» у контексті волонтерства і громадської відповідальності?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – усвідомлення ролі волонтерства та активізму як складової громадянського суспільства.
- **Спілкування державною мовою** – формулювання та аргументація думок, обговорення.
- **Критичне мислення** – робота з текстами у медіа, аналіз достовірності, виявлення маніпуляцій.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з інтернет-джерелами, аналіз публікацій, написання дописів.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – спільна діяльність, групова робота.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і волонтерство** – активна позиція під час війни, служіння суспільству, розбудова держави, контроль за органами влади.
- **Соціальна згуртованість і солідарність** – формування команд, взаємопідтримка, спільна мета.
- **Інформаційна і медіаграмотність** – аналіз публікацій, джерел, наративів, дописів.
- **Безпечна діяльність у кризових умовах** – усвідомлення і оцінка ризиків, обережність, планування, моніторинг.



## «МОВА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 16 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Мова як складова ідентичності.  
Законодавче забезпечення української  
мови»



### Тематичні питання:

1. Що означає поняття мовна ідентичність – у чому її суть та прояви?
2. Які асоціації у вас виникають зі словом «ідентичність»? Які її види можна виділити?
3. Як мова впливає на особистість і громадянське суспільство?
4. Що стимулювало героїв/-інь фільму «Мова» взяти участь у проєкті – яка їхня мотивація?
5. Яка цільова аудиторія цього проєкту, і як організатори на неї орієнтувалися?
6. Які положення Закону України про державну мову («Про забезпечення функціонування української мови як державної») було наведено у сценарії обговорення до фільму?
7. Які права і обов'язки громадян/-ок України згідно з цим Законом?
8. Чому законодавче закріплення статусу мови важливе для України? Аргументуйте свою думку.
9. Як ви вважаєте, як можна підтримати тих, хто прагне вивчати українську мову?
10. Яке ваше ставлення до так званої «лагідної» та «не лагідної» українізації?

### Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення мови як складової культурної і національної ідентичності, а також прав людини.
- **Спілкування державною мовою** – аргументоване обговорення, написання листа, дискусія.
- **Критичне мислення** – аналіз законодавчих норм, медіатекстів, позицій учасників/-ць, виокремлення аргументів.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з електронними текстами, законами, пошук джерел і літератури.

### Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і мовне право** – визнання права на мову, законодавче забезпечення, відповідальність за реалізацію цього права.
- **Ідентичність і культура** – як мова пов'язана з культурними, національними та особистісними аспектами.
- **Соціальна згуртованість і солідарність** – мова як фактор об'єднання громадян/-ок та спільнот.
- **Інформаційна грамотність і правова обізнаність** – аналіз законодавства, джерел, текстів, медіатекстів.



## «КАНЦЕЛЯРСЬКА СОТНЯ»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 22 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Громадський активізм і прозорість влади:  
досвід “Канцелярської сотні”»



Тематичні питання:

1. Хто такі герої фільму «Канцелярська сотня»? Які їхні мотиви і що саме вони робили/роблять для реалізації цих мотивів (збирання, відновлення й впорядкування документів, аналіз корупційних доказів, створення аналітичних веб-проектів тощо)?
2. Які форми громадського активізму показані у стрічці?
3. Яка роль волонтерів/-ок у відновленні документів та розслідуванні корупційних дій влади?
4. Які права людини (свобода вираження (ст. 10 Європейської конвенції з прав людини), свобода мирних зібрань та об'єднань (ст. 11 Європейської конвенції з прав людини)) були реалізовані або могли бути порушені у фільмі?
5. Чому ініціативу назвали саме «Канцелярською сотнею»? Яка символіка цієї назви? Ким і де зараз працюють ці люди? Яку важливу функцію у державі і суспільстві вони виконують? («Bihus.info», «Слідство.інфо», «Схеми: корупція в деталях» тощо)
6. Як влада та суспільство можуть реагувати на такі громадські ініціативи? Які можуть бути ризики?
7. З чого, на вашу думку, починаються зміни – з дій громадянина/-ки, з ініціатив громади чи з рішень влади?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення своєї ролі в суспільстві та в державі, готовність діяти.
- **Спілкування державною мовою** – аргументування думок, обговорення, презентація.
- **Критичне мислення** – аналіз інформації, зіставлення дій героїв із правовими нормами.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з даними, документами, моніторинг інформації.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – здатність брати на себе відповідальність, пропонувати і реалізовувати ідеї, усвідомлювати спільну мету і взаємодіяти задля її досягнення.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та активізм** – як громадянин/-ка може діяти задля змін у суспільстві і в державі.
- **Прозорість і відкритість влади** – доступ до інформації, документи, звітність і прозорість.
- **Права людини та свободи** – свобода слова, свобода мирних зібрань та свобода асоціацій, право на доступ до інформації.
- **Інформаційна грамотність і правова культура** – робота з джерелами, аналіз законів та документів, вміння їх інтерпретувати.



## «ОЧИЩЕННЯ»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 14 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Громадський активізм і механізми впливу: історія “Очищення” та роль активістів»



### Тематичні питання:

1. Хто такі громадські активіст(ки)? Які риси їм притаманні?
2. Чи збігається образ героя фільму Єгора Соболева у фільмі з портретом активіста, створеним нами? У чому збіги та/або відмінності?
3. Які інструменти громадського впливу згадані у сценарії обговорення до фільму?
4. Які з цих інструментів, на вашу думку, є найбільш ефективними у місцевому контексті, в умовах обмежених ресурсів?
5. Як змінювалася роль активіста під впливом обставин (з громадського руху до політики)?
6. Які виклики стоять перед активістами: суспільство, влада, ресурси, безпека?

### Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі громадського активізму, громадянських прав і обов'язків.
- **Спілкування державною мовою** – ведення дискусії, аргументація, презентація ідей.
- **Критичне мислення** – аналіз інструментів, оцінка ефективності, зіставлення теорії з практикою.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з текстами медіа, пошук кейсів, створення буклетів або листів.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – групова робота над портретами, завданнями, проектами.

### Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль громадян у змінах на краще чи розвитку суспільства.
- **Прозорість влади і боротьба з корупцією** – механізми контролю, люстрація, відкритість інформації.
- **Інструменти громадської участі** – петиції, запити, моніторинг, громадські слухання, звернення.
- **Ідентичність активіста та дії на місцевому рівні** – як особистість та контекст формують стратегії.



## «МИР»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 19 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Волонтерство та громадський активізм як складові миру і безпеки в суспільстві»



### Тематичні питання:

1. Хто такі волонтер(к)и і яку роль вони відіграють у суспільстві?
2. Що мотивує людей ставати волонтер(к)ами у складних умовах в державі та суспільстві?
3. Які форми громадського активізму показані у фільмі «Мир»?
4. Як волонтерство сприяє розвитку демократичного суспільства та миру?
5. Які права і обов'язки волонтерів/-ок передбачає Закон України «Про волонтерську діяльність»?
6. Чому громадська активність важлива для суспільного розвитку та безпеки?

### Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі волонтерів/-ок та громадського активізму у розбудові та зміцненні миру.
- **Спілкування державною мовою** – формулювання думок, аргументація під час обговорень.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, дій та ефективності волонтерських ініціатив.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з джерелами інформації, створення інфографіки або презентацій.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – спільне виконання групових завдань, обговорення рішень, пропозицій.

### Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль громадянина/-ки у суспільних процесах та розвитку держави.
- **Волонтерство та солідарність** – допомога іншим, підтримка громади.
- **Права і свободи людини** – законодавче забезпечення волонтерської діяльності.
- **Мир і безпека** – як активна громадянська позиція сприяє стабільності та розвитку суспільства і держави.



## «КРИМ SOS»

Режисер: Сергій Лисенко

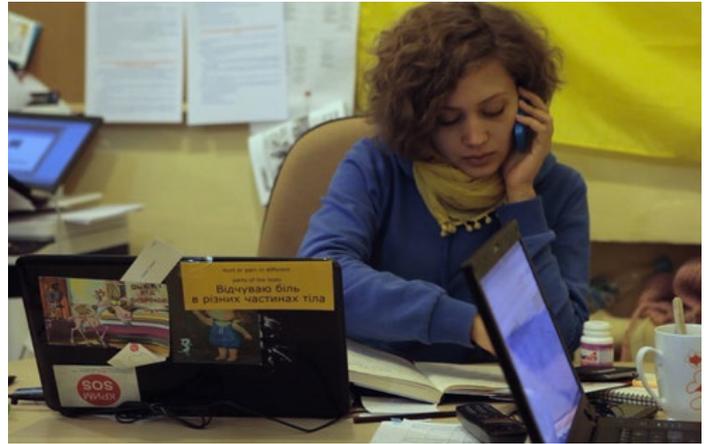
Тривалість: 14 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Захист прав людини в умовах збройного конфлікту: досвід ініціативи “Крим SOS”»



Тематичні питання:

1. Як громадські ініціативи можуть впливати на захист прав людини під час війни?
2. Яка роль міжнародного гуманітарного права в умовах окупації?
3. Як змінилася ситуація з правами людини в Криму після 2014 року?
4. Які функції виконують правозахисні організації та ініціативи в умовах війни?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі громадських активістів/-ок і правозахисників/-ць у захисті прав людини та підтримці громадянської позиції під час збройного конфлікту.
- **Спілкування державною мовою** – формулювання власних думок і аргументів під час обговорень, презентацій або дискусій.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, дій та ефективності волонтерських і громадських ініціатив та державних механізмів захисту прав людини.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з джерелами інформації, створення презентацій, інфографіки або медіаматеріалів для висвітлення проблематики Криму.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – спільне виконання групових завдань, обговорення рішень, пропозицій та стратегій громадянського реагування.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розвиток емпатії, співпереживання та усвідомлення моральної відповідальності за дії у суспільстві.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль громадянина/-ки у суспільних процесах та у протидії порушенням прав людини з боку держави.
- **Волонтерство та солідарність** – допомога іншим, підтримка громади та активна позиція у складних умовах.
- **Права і свободи людини** – законодавче забезпечення прав людини, механізми їх захисту та порушення прав людини у контексті окупації Криму.
- **Мир і безпека** – як активна громадянська позиція та правозахисна діяльність сприяють стабільності та розвитку держави.
- **Історична пам'ять та ідентичність** – розуміння подій 2014 року в Криму, значення збереження національної ідентичності та пам'яті про збройну агресію росії.
- **Медіа- та інформаційна грамотність** – критичний аналіз інформації, перевірка джерел, протидія дезінформації.



## «БОГИ МОЛЕНБЕКУ»

Режисерка: Реетта Гугтанен

Тривалість: 73 хв.

Клас: 6–12

Вікова категорія: 11+

Тема:

«Права дитини та громадянська відповідальність у сучасній державі»



Тематичні питання:

1. Як соціальні та політичні умови впливають на умови життя та права дітей?
2. Які права дітей з боку держави можуть порушуватися у складних соціальних умовах?
3. Яка роль держави у забезпеченні прав дитини?
4. Як можна підтримати дітей, що опинилися в небезпечних або конфліктних середовищах?
5. Як культурні та релігійні відмінності впливають на взаєморозуміння та толерантність серед дітей?
6. Як медіа і цифрові ресурси можуть допомогти у просуванні розуміння прав дитини та громадянської освіти?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі батьків (або осіб, що їх замінюють) та державних інституцій у захисті прав дітей та створенні безпечного середовища.
- **Спілкування державною мовою** – формулювання власних думок і аргументів під час обговорень, дискусій або презентацій.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних проблем, що впливають на життя дітей, оцінка ефективності громадських ініціатив.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з джерелами інформації про права дітей, створення інфографіки або медіаматеріалів для обговорення.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – спільне виконання групових завдань, обговорення рішень, пропозицій та створення проєктів для підтримки дітей.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розвиток емпатії, співпереживання та розуміння моральної відповідальності за добробут дітей у суспільстві.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль держави, громади, батьків та/або осіб, що їх замінюють, у захисті прав дітей та формуванні безпечного середовища.
- **Права і свободи дитини** – законодавче забезпечення прав дітей, механізми їх захисту та порушення прав дітей у складних соціальних умовах.
- **Соціальна справедливість і солідарність** – підтримка дітей і сімей з вразливих груп, роль волонтерів і громадських організацій у допомозі дітям.
- **Міжкультурна та релігійна толерантність** – повага до культурних і релігійних відмінностей у суспільстві, взаєморозуміння серед дітей і дорослих.
- **Мир і безпека** – як активна громадянська позиція та правозахисна діяльність сприяють стабільності та розвитку суспільства.
- **Медіа- та інформаційна грамотність** – критичний аналіз інформації, перевірка джерел, протидія дезінформації щодо дітей та аналіз соціальних проблем.



## «БОРОТЬБА ДЖАМАЛИ»

Режисерка Елін Йонссон

Тривалість: 29 хв.

Клас: 6–12

Вікова категорія: 11+

Тема:

«Права людини, національна ідентичність та громадянська відповідальність»



### Тематичні питання:

1. Що таке національна ідентичність і як вона формується?
2. Як історичні травми впливають на сучасне покоління?
3. Яка роль мистецтва у збереженні пам'яті про депортацію та геноцид?
4. Як громадян(к)и можуть сприяти збереженню національної пам'яті та боротьбі за права людини?
5. Які механізми міжнародного права існують для захисту прав національних меншин?

### Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі громадянина/-ки у збереженні національної пам'яті, боротьбі за права людини та документуванні воєнних злочинів
- **Спілкування державною мовою** – формулювання власних думок і аргументів під час обговорень, дискусій або презентацій.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних проблем та державної політики, що впливають на життя національних меншин, оцінка ефективності громадських ініціатив щодо захисту прав національних меншин, збереження культурної спадщини, боротьби з дискримінацією та забезпечення рівних можливостей для всіх громадян.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з джерелами інформації про права національних меншин, створення інфографіки або медіаматеріалів для обговорення.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – спільне виконання групових завдань, обговорення рішень, пропозицій та створення проєктів підтримки національних меншин.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розвиток емпатії, співпереживання та розуміння моральної відповідальності за добробут національних меншин у суспільстві.

### Змістові лінії:

- **Права людини та національні меншини** – законодавче забезпечення прав національних меншин, їх порушення та механізми захисту у складних соціальних умовах збройної агресії та окупації.
- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль громадянина/-ки у збереженні національної пам'яті та боротьбі за права людини.
- **Мистецтво як форма протесту та збереження пам'яті** – роль мистецтва у висвітленні соціальних проблем, збереженні історичної пам'яті та захисті прав людини.
- **Міжнародне право та захист прав національних меншин** – механізми міжнародного права, що сприяють захисту прав людини і прав національних меншин.
- **Міжкультурна та релігійна толерантність** – повага до культурних і релігійних відмінностей у суспільстві, взаєморозуміння і толерантність серед різних етнічних груп.



## «ВІД ШЕПОТУ ДО КРИКУ»

Режисер: Бен Мозес

Тривалість: 95 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Демократія, виборчі права та боротьба за політичну свободу»



### Тематичні питання:

1. Що таке демократія і як вона впливає на життя громадян?
2. Яка роль виборчого права у забезпеченні політичної свободи?
3. Як авторитарні режими обмежують права людини та які наслідки це має?
4. Які механізми захисту прав людини існують на міжнародному рівні?
5. Як громадяни можуть сприяти зміцненню демократії у своїй країні?

### Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі громадянина/-ки у збереженні демократії та захисті прав людини.
- **Спілкування державною мовою** – формулювання власних думок і аргументів під час обговорень, дискусій або презентацій.
- **Критичне мислення** – аналіз політичних систем, оцінка ефективності демократичних інститутів та механізмів захисту прав людини.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з джерелами інформації про демократію та права людини, створення інфографіки або матеріалів у медіа для обговорення.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – спільне виконання групових завдань, обговорення рішень, пропозицій та створення проєктів підтримки демократії.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розвиток емпатії, співпереживання та розуміння моральної відповідальності за збереження політичної свободи.

### Змістові лінії:

- **Права людини та політичні свободи** – законодавче забезпечення прав людини, механізми їх захисту та порушення прав людини в авторитарних режимах.
- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль громадянина/-ки у збереженні демократії та боротьбі за політичну свободу.
- **Міжнародне право та захист прав людини** – механізми міжнародного права, що сприяють захисту прав людини.
- **Медіа- та інформаційна грамотність** – критичний аналіз інформації, перевірка джерел, протидія дезінформації щодо політичних подій та прав людини.
- **Міжкультурна та релігійна толерантність** – повага до культурних і релігійних відмінностей у суспільстві, взаєморозуміння і толерантність серед різних етнічних груп.



## «ГОЛОСУЙТЕ ЗА МЕНЕ, БУДЬ ЛАСКА»

Режисер: Вейдзюнь Чен

Тривалість: 55 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Механізми демократії та виборчі процеси: уроки з фільму “Голосуйте за мене, будь ласка”»



Тематичні питання:

1. Як відбуваються демократичні вибори на прикладі класного голосування у школі?
2. Що таке політичні кампанії та як вони впливають на вибір людей?
3. Які етичні та моральні дилеми виникають під час виборів?
4. Як маніпуляції, реклама та переконання впливають на результати голосування?
5. Які навички громадянської активності та відповідальності можна сформувати через виборчі процеси?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення важливості участі у виборах та відповідальності за власний вибір.
- **Спілкування державною мовою** – аргументування своєї позиції, участь у дебатах та обговореннях.
- **Критичне мислення** – аналіз методів впливу на виборців, оцінка чесності та прозорості виборчого процесу.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з інформацією про кандидатів та кампанії, створення презентацій або оглядів виборчих процесів.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – організація та участь у групових імітаціях виборів та кампаній.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розуміння впливу особистих дій на колектив, розвиток етики, взаємоповаги і відповідальності за власні дії та бездіяльність.

Змістові лінії:

- **Демократія та виборчі процеси** – принципи демократії на практиці, механізми проведення виборів та їхнє значення для держави, громад і спільнот.
- **Етика та чесність у політиці** – важливість моральних цінностей під час виборчих кампаній.
- **Громадянська активність та участь** – роль громадян/-ок у процесі ухвалення рішень та вплив на результати.
- **Маніпуляції та критичне мислення** – розпізнавання маніпулятивних прийомів у політиці та рекламі.
- **Командна робота та лідерство** – співпраця, прийняття й обговорення рішень, формування лідерських навичок у колективі.



## «ЖІНКА В ПОЛОНІ»

Режисер: Бернадетт Туза-Ріттер

Тривалість: 87 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Сучасне трудове рабство як порушення прав людини: причини, механізми та шляхи захисту»



Тематичні питання:

1. Що таке права людини і як вони захищені на міжнародному рівні?
2. Що таке трудове рабство і які його ознаки у сучасному світі?
3. Які механізми контролю та залежності використовують експлуататори (психологічні, економічні, соціальні)?
4. Чому люди можуть тривалий час перебувати у стані трудового рабства і не звертатися по допомогу?
5. Які групи населення є найбільш вразливими до трудової експлуатації і чому?
6. Яку роль відіграють держава, громадські організації та міжнародні інституції у протидії трудовому рабству?
7. Які механізми захисту і допомоги доступні людині, що стала жертвою примусової праці?
8. Як громадян(к)и можуть розпізнавати ризики трудової експлуатації та запобігати порушенню прав людини?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення трудового рабства як грубого порушення прав людини, розуміння ролі громадянина/-ки у захисті гідності та свободи.
- **Правова компетентність** – знання базових прав людини, міжнародних і національних механізмів протидії примусовій праці.
- **Критичне мислення** – аналіз причин і наслідків трудової експлуатації, оцінка дій різних сторін та інституцій.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з інформаційними джерелами щодо трудових прав, перевірка пропозицій працевлаштування, аналіз ризиків.
- **Комунікативна компетентність** – аргументоване висловлення позиції під час дискусій, обговорення суспільно важливих проблем.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розвиток емпатії, розуміння психологічного стану жертв експлуатації, відповідальне ставлення до інших.

Змістові лінії:

- **Права людини і гідність** – право на свободу, безпеку, працю без примусу, людське ставлення.
- **Верховенство права і відповідальність держави** – роль державних інституцій у запобіганні трудовому рабству та захисті постраждалих.
- **Соціальна справедливість і вразливі групи** – причини соціальної нерівності, що сприяють експлуатації.
- **Громадянська активність і солідарність** – участь громадянського суспільства у виявленні, запобіганні та подоланні трудової експлуатації.



## «ПРОПАГАНДА»

Режисер: Крістофер Мюррей, колектив MAFI

Тривалість: 62 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Пропаганда, медійна маніпуляція та вибори – як захистити свою свободу»



Тематичні питання:

1. Що таке пропаганда? Як її використовують політики і політтехнологи у медіа під час виборів?
2. Що таке праймінг (priming) і як він працює у політичних кампаніях?
3. Як розпізнати маніпулятивні прийоми в рекламних матеріалах кандидатів чи в медіа?
4. Які є методи захисту від пропаганди та маніпуляцій інформацією?
5. Наскільки виборчий процес може бути чесним, якщо частину виборців «обробляють» через пропаганду?
6. Які міжнародні стандарти виборів можуть допомогти зменшити вплив пропаганди?
7. Яка роль громадянина/-ки у протидії інформаційній маніпуляції?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення, що вибір громадянина/-ки повинен бути вільним і свідомим, а не нав'язаним пропагандою.
- **Спілкування державною мовою** – аргументоване висловлення позицій щодо політичних повідомлень, ведення дискусії з однокласниками/-цями та вчительками/-лями.
- **Критичне мислення** – розпізнавання маніпулятивних елементів у текстах, аналіз мотивів і цілей повідомлень у медіа.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з джерелами медіа, перевірка фактів, створення інформаційних матеріалів (наприклад, інфографіки) про методи пропаганди.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – виконання групових завдань з аналізу матеріалів у медіа, вироблення спільних рекомендацій щодо протидії маніпуляціям.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – здатність ставитися толерантно до різних точок зору та не переходити на особисті образи, контролювати емоції під час дискусій, розуміти, як емоції використовуються в маніпуляціях.

Змістові лінії:

- **Медіа та інформаційна грамотність** – як аналізувати, перевіряти і критично ставитися до медіаінформації; як працюють канали поширення пропаганди.
- **Політична культура та вибори** – як інформація допомагає формувати політичний вибір, роль інформаційного впливу у виборчому процесі.
- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль кожного/-ої у створенні інформаційно здорового середовища, активна позиція проти фейків і маніпуляцій.
- **Права людини та свобода слова** – межі свободи висловлювання та відповідальність за поширення інформації, яку можна використовувати для маніпуляцій.
- **Етика у медіа та журналістиці** – принципи чесної журналістики, етична відповідальність медіа під час виборчих кампаній.



## «СТИРАЮЧИ ДЕВІДА»

Режисер: Девід Бонд

Тривалість: 80 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Право на приватність і захист персональних даних у цифрову добу»



Тематичні питання:

1. Що означає право на приватність і в яких формах воно може порушуватись?
2. Як приватні компанії та державні інституції можуть використовувати персональні дані?
3. Які ризики існують для людини, коли її автоматично відстежують і збирають дані без її згоди?
4. Чи можна справді «стерти» сліди свого цифрового існування?
5. Які можливі законодавчі, технологічні або громадські підходи до захисту приватності?
6. Як індивідуальні дії (з обережністю в мережі, вибором налаштувань, свідомим наданням дозволів) можуть мінімізувати ризики втручання в приватне життя?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення важливості захисту персональних даних як аспекту прав людини, формування відповідальності за особисту інформацію в цифровому просторі.
- **Спілкування державною мовою** – вміння чітко формулювати власні аргументи під час дискусій про приватність, захист даних, етику збору інформації про особу.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, методів і наслідків збору персональних даних; порівняння різних моделей захисту; розпізнавання ризиків.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – вміння працювати з цифровими джерелами, оцінювати налаштування приватності, розуміти політики конфіденційності, створювати інфографіки або презентації про захист персональних даних.
- **Уміння працювати в команді / ініціативність** – спільне обговорення сценаріїв втручання в приватність, прийняття рішень у групах, формування рекомендацій або проєктів із захисту персональних даних.
- **Емоційна й соціальна компетентність** – розвиток чутливості до втрати приватності інших, розуміння психологічного впливу, відповідальне ставлення до особистих і чужих персональних даних.

Змістові лінії:

- **Право на приватність і захист персональних даних** – міжнародні та національні норми, механізми контролю, порушення та виклики.
- **Технології стеження та збору даних** – як працюють системи моніторингу, алгоритми аналізу, великі дані (Big Data) тощо.
- **Цифрові права і громадянська відповідальність** – права індивіда в інформаційному суспільстві, етика цифрової взаємодії.
- Суспільний контроль і громадський активізм у сфері приватності – роль громадських організацій, законотворчість, просвітництво.
- Індивідуальні стратегії захисту – практичні підходи: налаштування, шифрування, мінімізація слідів, критичне ставлення до дозволів.



## «САМООБОРОНА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 19 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Громадянський активізм і самоорганізація:  
роль Самооборони Майдану у зміні  
суспільства»



Тематичні питання:

1. Що таке самоорганізація громадян і чи може вона стати відповіддю на суспільні виклики?
2. Які умови та обставини спричинили появу Самооборони Майдану?
3. Які функції і задачі ставили перед собою учасники/-ці Самооборони? Як вони їх реалізовували?
4. Як Самооборона переходила з громадської ініціативи до співпраці або інтеграції з державними органами (наприклад, з Національною гвардією)?
5. Яку роль відіграє особиста участь громадян у зміні? Що означає вислів «запит на реформи йде знизу»?
6. Які виклики і ризики виникають, коли громадські ініціативи беруть на себе функції безпеки чи громадського порядку?
7. Як документальні та правові документи (наказ, закон) описують повноваження та обов'язки таких організацій, як Самооборона та Національна гвардія?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – розуміння, як громадяни можуть об'єднуватися для захисту своїх прав і змін у суспільстві; усвідомлення своєї ролі в громадському житті.
- **Спілкування державною мовою** – вміння чітко висловлювати думки, аргументувати власну позицію щодо важливості активізму, його ризиків та переваг.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, дій і наслідків самоорганізації; оцінка легітимності, етики та доцільності тих чи інших дій Самооборони.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з правовими документами (звичайні тексти наказів, законів), аналіз джерел інформації про Самооборону, суспільне уявлення та медійне висвітлення.
- **Уміння працювати в команді / ініціативність** – групова робота над завданнями: порівняння документів, складання репортажів, рольові ігри, творче завдання.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – співпереживання учасникам/-цям, розуміння моральних мотивів людей, здатність враховувати етичні аспекти активізму і реакцій суспільства.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і активізм** – як звичайні люди можуть змінювати суспільство і державу через самоорганізацію і протест.
- Феномен Євромайдану та Самооборони Майдану – історичний контекст, мотиви, хід подій, наслідки.
- Реформи держави і правоохоронної системи – роль громадян в ухваленні системних змін на краще, потреба у прозорості, службі народу.
- Партнерство громадянського суспільства і держави – коли й як ініціативи активістів можуть трансформуватися у державні структури чи співпрацювати з ними.
- Право на безпеку і порядок та баланс з правами людини – як забезпечити громадський порядок без порушення прав людини; етичні межі.
- Роль законодавства і нормативних документів – як наказ, закон про Національну гвардію регламентують повноваження; важливість законності.



## «УКРАЇНСЬКІ ШЕРИФИ»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 85 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Самоорганізація жителів громади та правоохоронна діяльність на місцевому рівні: досвід “Українських шерифів”»



Тематичні питання:

1. Що спонукало мешканців села ініціювати власну службу шерифів, і яку роль вони виконували в житті громади?
2. Які виклики виникають, коли громадські ініціативи виконують правоохоронні функції?
3. Як відбувається взаємодія між громадськими ініціативами і державними правоохоронними інституціями?
4. Як війна і політичні зміни впливають на життя громади та діяльність шерифів у селі?
5. Які етичні аспекти існують у такій практиці (наприклад, конфлікти інтересів, прозорість, підзвітність, законність і легітимність)?
6. Яким чином практика шерифів у громадах може бути моделлю локального врядування чи відповідальної участі представників громади?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – розуміння того, що жителі громади спроможні самостійно ініціювати рішення для забезпечення безпеки громади, і усвідомлення меж повноважень і відповідальності за такі дії.
- **Спілкування державною мовою** – вміння аргументовано обговорювати питання місцевої безпеки, формулювати пропозиції і позицію щодо ініціатив жителів громади.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, переваг і ризиків громадських ініціатив у сфері безпеки; оцінювання, наскільки вони доповнюють чи замінюють державні структури.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з документами, локальними нормативними актами, медіаматеріалами щодо шерифів, створення візуалізацій (інфографіки) моделі безпеки у громаді.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – виконання групових задач: моделювання роботи шерифів у громаді, обговорення конкретних сценаріїв, вироблення рекомендацій для громади.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розвиток емпатії до учасників/-иць громади; розуміння різних точок зору мешканців, шерифів, державних службовців; зважене ставлення до конфліктів інтересів.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і самоорганізація** – як мешканці громади можуть ініціювати рішення для підтримки порядку та безпеки.
- **Місцеве управління та взаємодія з державою** – роль сільської ради, місцевих інститутів влади, співпраця або конфлікт із державними службами.
- **Безпека, правопорядок та права людини** – баланс між безпекою та захистом прав, підзвітність органів влади та громадських ініціатив.
- **Політичні зміни та їх вплив на повсякденне життя** – як війна, державні реформи і зміни у правоохоронній системі впливають на місцеві громади.
- **Етика та прозорість у громадських ініціативах** – як уникнути зловживань, забезпечити довіру громади, діяти відповідально.
- **Моделювання практик змін та громадського впливу** – як творчо та відповідально впроваджувати місцеві ініціативи безпеки в інших громадах.



## «ЦАП ЗА ГОЛОС»

Режисер: Єрун ван Велзен

Тривалість: 51 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Вибори, маніпуляція та гендер у політиці:  
свідомий вибір громадянина/-ки»



Тематичні питання:

1. Які риси та характеристики ми вважаємо важливими в кандидат(ц)і на виборах?
2. Що таке політична маніпуляція та якими способами вона може проявлятися під час виборів?
3. Як фінансові ресурси, соціальний статус та гендер впливають на шанси кандидата/-ки?
4. Які методи передвиборчої боротьби є законними, а які – порушенням закону (підкуп, залякування, медіаманіпуляція)?
5. Що мається на увазі під «свідомим вибором» і як його можна формувати в громадян/-ок?
6. Як забезпечити рівні умови для рівноправної участі жінок і чоловіків у політиці?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав, відповідальностей, механізмів демократії, здатність аналізувати політичні процеси.
- **Критичне мислення** – вміння виявляти маніпуляції, аналізувати інформацію, розрізняти аргументи та популізм.
- **Медіаграмотність та інформаційно-цифрова компетентність** – здатність перевіряти джерела, розпізнавати політичну рекламу, маніпулятивні прийоми в медіа.
- **Комунікаційна компетентність** – вміння висловлювати власну позицію, аргументувати, вести дискусію, слухати інших.
- **Соціальна та громадянська активність, ініціатива** – прагнення брати участь у суспільному житті та розвитку держави, ініціювати зміни, діяти відповідально.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і самоорганізація** – вибори у шкільній громаді як модель участі: як учні беруть на себе ініціативу, які рішення пропонують для поліпшення життя у школі, що означає відповідальність кандидата і виборця.
- **Місцеве управління та взаємодія з державою** – шкільні вибори як відображення стосунків між жителями громади та владою: хто ухвалює рішення, як кандидат(к)и представляють інтереси громади, які можливі конфлікти та компроміси між жителями громади та органами влади.
- **Безпека, правопорядок та права людини** – ситуації, де застосовуються нечесні (маніпулятивні) методи (погрози, підкуп продуктами, тиск на виборців), дають можливість поговорити про баланс між збереженням правопорядку та дотриманням прав людини під час виборів.
- **Політичні зміни та їхній вплив на повсякденне життя** – шкільні вибори показують, як зміна лідерів/-ок впливає на життя громади: які очікування мають виборці, як програми кандидатів/-ок впливають на буденність школярства, які паралелі можна провести з державними і місцевими виборами.
- **Етика та прозорість у громадських ініціативах** – уроки з фільму про прозорість, чесність та етичні принципи під час кампанії: як уникнути зловживань владою чи ресурсами, чому важлива довіра виборців, які наслідки має маніпуляція.



## «ЦЕ МОЯ ЗЕМЛЯ»

Режисер: Тамара Ерде

Тривалість: 93 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Правда, історія та ідентичність у суспільному діалозі: як інтерпретації формують конфлікт»



### Тематичні питання:

1. Чи існує одна історична правда, чи багато «правд» залежно від сторони конфлікту?
2. Як освітні програми формують уявлення про себе й «інших»?
3. Які наслідки можуть бути, коли держава нав'язує певну однобічну версію історії?
4. Як вчитель/-ка може балансувати між обов'язком донести факти та повагою до різних точок зору?
5. Яку роль у конфлікті відіграє ідентичність (національна, релігійна, культурна)?
6. Як молодь може стати мостом порозуміння через діалог історій?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння складності міжкультурних і конфліктних ситуацій, повага до прав та поглядів інших.
- **Критичне мислення** – аналіз джерел, розрізнення історичних фактів та інтерпретацій.
- **Медіаграмотність / інформаційно-цифрова компетентність** – робота з джерелами, порівняння, перевірка достовірності інформації.
- **Комунікативна компетентність** – ведення діалогу, аргументування позиції, активне слухання.

### Змістові лінії:

- **Правда та історичні наративи** – як конкуренція інтерпретацій історії впливає на суспільні уявлення і конфлікти.
- **Освітня політика та ідеологічна інструменталізація** – як держави та інституції використовують освітні програми для конструювання національного наративу.
- **Ідентичність та «інший»** – як трактування історії формує «своє» і «чужинне», уявлення про ворога чи сусіда.
- **Конфлікт і діалог пам'яті** – ризики нав'язування монологу, можливості для дискусії та спільного смислотворення.
- **Роль освітян та учнівства у конфліктних контекстах** – як вчительки/-лі та молодь можуть стати агентами мирного діалогу, а не активізаторами конфронтації.



## «РОЖЕВІ САРІ»

Режисер: Кім Лонжинотто

Тривалість: 96 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Боротьба за людську гідність: жінки, традиції та права людини в сучасному суспільстві»



Тематичні питання:

1. Як традиції, соціальні уявлення і кастова система стають причиною обмежень прав жінок в Індії?
2. Чому деякі жінки змушені розривати стосунки з родиною чи оточенням, щоб відстояти свою людську гідність?
3. Як форма протесту (наприклад, рух «Рожеві сарі») може стати способом привернути увагу до несправедливості щодо жінок в Індії?
4. Які права людини порушені щодо героїнь фільму і які міжнародні стандарти можна застосувати для їхнього захисту?
5. Яке завдання ставлять перед собою громадські активістки і з якими ризиками зіштовхуються?
6. Як ми можемо порівняти виклики, з якими зіштовхуються героїні фільму, із ситуацією в Україні та/або в нашому регіоні?
7. Що означає «діяти етично» у боротьбі за права? Де пролягає межа між законністю і правами людини?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння соціальної нерівності, прав людини, відповідальність за відновлення справедливості.
- **Критичне мислення** – аналіз причин і наслідків соціальних явищ, виявлення упереджень та стереотипів.
- **Медіаграмотність та інформаційно-цифрова компетентність** – робота з текстами, інтерв'ю, порівняння джерел, критична оцінка інформації.
- **Комунікативна компетентність** – ведення діалогу в чутливих темах, аргументування, активне слухання.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – емпатія до чужого досвіду, здатність розуміти чутливі теми з гуманістичної точки зору.

Змістові лінії:

- **Соціальна нерівність і дискримінація за статтю та кастою** – як дівчат і жінок принижують через приналежність до кастових груп або через традиційну жіночу роль у культурі Індії.
- **Права людини та їх порушення** – домашнє насильство, примусовий шлюб, відсутність доступу до справедливості; порівняння з Конвенцією про захист прав людини й основоположних свобод.
- **Активізм і низова ініціатива** – режисерка і героїні фільму організують «Рожеву банду» як інструмент зміни соціального статусу та прав.
- **Традиції, культура та опір** – коли традиції протиправно стають виправданням для пригнічення і коли вони мають критикуватися і трансформуватися.
- **Етика у захисті прав людини** – як діяти відповідально, уникати популізму, зловживань та маніпуляцій у громадських ініціативах.



## «ЮНИЙ ПЛАТОН»

Режисерка: Наса Ні Хінаан, Деклан МакГрат

Тривалість: 102 хв.

Клас: 9–11

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Критичне мислення, право на освіту і партнерство в шкільній спільноті в умовах конфлікту»



Тематичні питання:

1. Що означає поняття «критичне мислення» і яку роль воно відіграє в освіті та житті підлітків?
2. Як порушуються права дитини в системі «вчитель-учень», «учень-батьки» або «вчитель-батьки» під час кризи чи війни?
3. Як можна зменшити дистанцію влади в освітньому середовищі, щоб учні та учениці відчували себе почутими?
4. Які механізми діалогу та партнерської взаємодії можна застосувати в школі?
5. Що таке безпечне освітнє середовище і як його створити?
6. Як війна чи конфлікт впливають на школу, психоемоційний стан учнів/учениць і їхнє ставлення до навчання?
7. Як школа може стати простором стійкості, підтримки і взаєморозуміння?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентність** – усвідомлення себе як активного учасника освітньої спільноти, розуміння прав і обов'язків учнів, учителів і батьків, готовність брати участь у прийнятті рішень та відповідально діяти в демократичному середовищі.
- **Критичне мислення** – уміння аналізувати інформацію, розпізнавати маніпуляції, оцінювати соціальні ситуації, аргументовано висловлювати позицію та приймати зважені рішення.
- **Компетентність демократичної участі та партнерства** – уміння вести діалог, домовлятися, висловлювати позицію з повагою до інших, брати участь у спільному виробленні правил і рішень у шкільній спільноті.
- **Культурна та громадянська свідомість** – повага до гідності людини, різноманіття досвідів і поглядів, розуміння цінностей демократії, прав людини та культури діалогу.

Змістові лінії:

- **Права дитини в освіті** – зокрема, право на безпечне середовище, право бути почутим, право на освіту без дискримінації.
- **Критичне мислення як інструмент захисту і розвитку** – як ставити запитання, аналізувати інформацію, уникати маніпуляцій.
- **Партнерство та діалог у шкільній спільноті** – стосунки між вчительками/-лями, ученицями/учнями, батьками; зменшення дистанції влади; участь у прийнятті рішень.
- **Освітнє середовище в умовах конфлікту** – як війна чи соціальна напруга впливають на школу, на емоційний стан дітей і педагогів.
- **Етичність і відповідальність у шкільному житті** – як діяти чесно, як будувати довіру, уникати зловживань, враховувати інтереси всіх сторін.





**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ  
ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ  
З ПРАВОЗНАВСТВА.**

## «ГОТЕЛЬ 22»

Режисер: Елізабет Ло

Тривалість: 8 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 16+

Тема:

«Права людини та соціальна нерівність:  
аналіз через документальне кіно»



### Тематичні питання:

1. Які права людини були порушені у фільмі «Готель 22»?
2. Як соціальна нерівність впливає на доступ до житла та базових потреб?
3. Чи є у сучасному суспільстві місце для безпритульних людей? Які механізми їх підтримки існують?
4. Як документальне кіно може впливати на суспільну свідомість і змінювати ставлення до соціальних проблем?
5. Які кроки можна зробити для покращення ситуації з безпритульністю в Україні?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння прав людини і людської гідності, активна позиція щодо їх захисту.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних явищ та оцінка інформації з різних джерел.
- **Соціальна компетентність** – усвідомлення соціальних проблем та вміння обговорювати шляхи їх вирішення.
- **Медіаграмотність** – здатність критично сприймати документальні фільми та інші медіапродукти.

### Змістові лінії:

- **Права людини** – обговорення права на житло як фундаментального права, а також прав на гідність, безпеку, медичне обслуговування та доступ до соціальних послуг. Усвідомлення, що порушення прав людини у випадку безпритульних часто поєднуються з дискримінацією, стигматизацією, насильством або обмеженням можливостей самореалізації.
- **Соціальна нерівність** – дослідження причин та наслідків соціальної нерівності в доступі до житла, обмежений доступ до медицини, освіти, громадських ресурсів, можливостей соціальної інтеграції. Розуміння того, як економічні, соціальні та політичні системи створюють та підтримують умови, за яких люди стають безпритульними.
- **Громадянська активність** – обговорення ролі суспільства та держави у вирішенні проблем безпритульності. Розгляд можливостей для та громадян/-ок брати участь у волонтерстві, адвокації, просвітницьких кампаніях, щоб підтримати безпритульних та сприяти змінам у системі.



## «ЖІНКА В ПОЛОНІ»

Режисер: Бернадетт Туза-Ріттер

Тривалість: 87 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 15+

Тема:

«Сучасне трудове рабство як порушення прав людини: причини, механізми та шляхи захисту»



Тематичні питання:

1. Що таке права людини і як вони захищені на міжнародному рівні?
2. Що таке **трудова рабство**? Які його ознаки у сучасному світі?
3. Які **механізми контролю та залежності** використовують експлуататори (психологічні, економічні, соціальні)?
4. Чому люди можуть тривалий час перебувати у стані трудового рабства і не звертатися по допомогу?
5. Які групи населення є найбільш **вразливими до трудової експлуатації** і чому?
6. Яку роль відіграють **держава, громадські організації та міжнародні інституції** у протидії трудовому рабству?
7. Які **механізми захисту і допомоги** доступні людині, що стала жертвою примусової праці?
8. Як громадян(к)и можуть розпізнавати ризики трудової експлуатації та **запобігати порушенню прав людини**?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення трудового рабства як грубого порушення прав людини, розуміння ролі громадянина/-ки у захисті гідності та свободи.
- **Правова компетентність** – знання базових прав людини, міжнародних і національних механізмів протидії примусовій праці.
- **Критичне мислення** – аналіз причин і наслідків трудової експлуатації, оцінка дій різних сторін та інституцій.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з інформаційними джерелами щодо трудових прав, перевірка пропозицій працевлаштування, аналіз ризиків.
- **Комунікативна компетентність** – аргументоване висловлення позиції під час дискусій, обговорення суспільно важливих проблем.
- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії, розуміння психологічного стану жертв експлуатації, відповідальне ставлення до інших.

Змістові лінії:

- **Права людини і гідність** – право на свободу, безпеку, працю без примусу, людяне ставлення.
- **Верховенство права і відповідальність держави** – роль державних інституцій у запобіганні трудовому рабству і захисті постраждалих.
- **Соціальна справедливість і вразливі групи** – причини соціальної нерівності, що сприяють експлуатації.
- **Громадянська активність і солідарність** – участь громадянського суспільства у виявленні, запобіганні та подоланні трудової експлуатації.



## «РОЖЕВІ САРІ»

Режисер: Кім Лонжинотто

Тривалість: 96 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Права жінок, соціальна нерівність і активізм:  
боротьба за гідність та справедливість»



Тематичні питання:

1. Які права жінок порушені щодо героїнь фільмі, і як це співвідноситься з міжнародними стандартами прав людини?
2. Що таке домашнє насильство, примусовий шлюб і дискримінація? Як вони порушують базові права людини?
3. Яку роль відіграють громадські ініціативи у захисті прав людини?
4. Як активізм може змінити соціальні практики і законодавство?
5. З якими викликами і ризиками стикаються люди, які виступають проти дискримінації (борються з дискримінацією)?
6. Як можна поєднувати етичність та ефективність громадської діяльності?
7. Як права людини реалізуються на практиці в умовах жорстких традиційних норм?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав жінок, здатність аналізувати соціальні та юридичні проблеми.
- **Критичне мислення** – оцінка соціальних норм і практик, виявлення порушень прав людини, аналіз наслідків дискримінації, насильства та бездіяльності держави для життя і безпеки жінок.
- **Медіаграмотність та інформаційна компетентність** – робота з джерелами, перевірка фактів, аналіз інформації про права людини.
- **Комунікативна компетентність** – обговорення прав людини, ведення діалогу, аргументування позиції.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – емпатія, розуміння ситуації постраждалих осіб, здатність до морально-етичного осмислення соціальної несправедливості та дискримінації.

Змістові лінії:

- **Порушення прав жінок та соціальна дискримінація** – домашнє насильство, примусові шлюби, кастові та гендерні обмеження.
- **Міжнародні та національні стандарти захисту прав людини** – права жінок, право на життя, законодавчі механізми захисту.
- **Активізм і громадянська відповідальність** – як рух «Рожеві сарі» бореться за відновлення прав жінок і справедливості.
- **Етика у захисті прав людини** – як діяти відповідально та прозоро, забезпечуючи довіру громади.
- **Освіта та підвищення правової свідомості** – роль навчання і просвітницьких ініціатив у зміні ставлення до прав людини та протидії дискримінації.



## «СТИРАЮЧИ ДЕВІДА»

Режисер: Девід Бонд

Тривалість: 80 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 15+

Тема:

«Право на приватність у цифрову епоху:  
як держави та корпорації збирають  
і використовують наші персональні дані»



Тематичні питання:

1. Що таке право на приватність і чому воно важливе у правовій державі?
2. Як держави та приватні компанії збирають і використовують персональні дані громадян?
3. Які міжнародні документи захищають право на приватність?
4. Як фільм «Стираючи Девіда» ілюструє ризики втрати приватності?
5. Які механізми існують для захисту персональних даних?
6. Як балансувати між безпекою і правами людини в умовах цифрової трансформації?
7. Яку роль відіграють громадян(к)и у захисті своїх прав у цифровому середовищі?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав людини, зокрема права на приватність, здатність аналізувати їх реалізацію в сучасному світі.
- **Критичне мислення** – оцінка впливу технологій на особисте життя, аналіз ризиків і можливостей.
- **Медіаграмотність** – здатність працювати з інформацією, розуміння механізмів збору персональних даних та їх використання.
- **Етична компетентність** – усвідомлення етичних аспектів збору та використання персональних даних.
- **Правова компетентність** – знайомство із законодавством щодо захисту персональних даних та здатність застосовувати його на практиці.

Змістові лінії:

- **Права людини та цифрові технології** – як технологічний прогрес впливає на реалізацію основних прав людини, зокрема права на приватність.
- **Захист особистої інформації** – механізми та інструменти захисту персональних даних у цифровому середовищі.
- **Баланс між безпекою та правами людини** – аналіз компромісів між забезпеченням безпеки і захистом приватності громадян/-ок.
- **Громадянська відповідальність у цифровому світі** – роль громадян/-ок у захисті своїх прав і приватності в умовах цифровізації.
- **Етика збору та використання даних** – морально-правові аспекти збору, обробки і використання персональних даних.



## «УВ'ЯЗНЕНІ»

Режисер: Ліат Мер

Тривалість: 56 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 15+

Тема:

«Права людини в умовах позбавлення волі:  
аналіз документального фільму»



### Тематичні питання:

1. Які права людини часто порушуються в умовах сучасних в'язниць?
2. Як міжнародні стандарти визначають умови утримання ув'язнених?
3. Які механізми існують для контролю за дотриманням прав ув'язнених?
4. Як фільм «Ув'язнені» ілюструє порушення прав людини у пенітенціарних установах?
5. Які наслідки для демократичного суспільства має порушення прав ув'язнених?
6. Як можна покращити умови утримання ув'язнених для забезпечення їхніх прав?
7. Яку роль відіграє громадянське суспільство у захисті прав ув'язнених?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав людини, здатність аналізувати порушення прав людини, відповідальність особи за протиправні дії в суспільстві.
- **Критичне мислення** – аналіз ситуацій, розуміння причин і наслідків порушень прав людини, оцінка інформації.
- **Медіаграмотність** – здатність працювати з різними джерелами інформації, критично оцінювати їх достовірність.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести діалог, висловлювати свою думку, слухати інших, обговорювати чутливі теми.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – емпатія до постраждалих через порушення прав людини, розуміння їхнього досвіду, здатність до співчуття.

### Змістові лінії:

- **Порушення прав людини в умовах позбавлення волі** – умови утримання, тортури, дискримінація.
- **Міжнародні стандарти утримання ув'язнених** – Стандарти ООН, Європейські пенітенціарні правила.
- **Механізми контролю за дотриманням прав ув'язнених** – національні та міжнародні інституції, правозахисні організації.
- **Вплив порушення прав ув'язнених на суспільство** – рецидивізм, соціальна ізоляція, моральні наслідки.
- **Роль громадянського суспільства у захисті прав ув'язнених** – адвокація, моніторинг, просвітницька діяльність.



## «ХОРОША СМЕРТЬ»

Режисер: Томаш Крупа

Тривалість: 92 хв.

Клас: 11–12

Вікова категорія: 16+

Тема:

«Право на гідну смерть: етика, право та паліативна допомога»



### Тематичні питання:

1. Що таке паліативна допомога і чому вона важлива для пацієнтів/-ок із невиліковними захворюваннями?
2. Які права людини порушуються в контексті евтаназії та гідної смерті?
3. Як міжнародні та національні закони визначають право на гідну смерть?
4. Які етичні дилеми виникають при обговоренні евтаназії та паліативної допомоги?
5. Як фільм «Хороша смерть» ілюструє реальні проблеми у сфері паліативної допомоги?
6. Яку роль відіграють медичні працівники/-ці та родина у забезпеченні гідної смерті пацієнта/-ки?
7. Як можна покращити доступ до паліативної допомоги в Україні?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав людини, зокрема права на гідну смерть, та здатність аналізувати їх реалізацію в сучасному світі.
- **Критичне мислення** – оцінка етичних та правових аспектів паліативної допомоги та евтаназії.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів прийняття рішень про життя та смерть.
- **Правова компетентність** – знайомство із законодавством щодо паліативної допомоги й евтаназії, здатність застосовувати їх на практиці.
- **Комунікативна компетентність** – здатність брати участь у чутливих розмовах про смерть, підтримувати пацієнтів/-ок та їхні родини.

### Змістові лінії:

- **Права людини і гідна смерть** – права на життя, гідну смерть і медичну допомогу.
- **Паліативна допомога та її значення** – визначення, принципи, доступність.
- **Евтаназія: правові та етичні аспекти** – законодавчі норми, моральні дилеми, суспільні погляди.
- **Роль медичних працівників/-ць і родини** – підтримка пацієнта/-ки, прийняття рішень, комунікація.
- **Реформи у сфері паліативної допомоги** – необхідність змін, виклики, перспективи.



## «ПРОПАГАНДА»

Режисер: Крістофер Мюррей, колектив MAFI

Тривалість: 62 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Медіа та демократія: вплив пропаганди на суспільство»



Тематичні питання:

1. Що таке пропаганда і чим вона відрізняється від інформації?
2. Які методи пропаганди використовуються в медіа?
3. Як пропаганда впливає на громадську думку і політичні процеси?
4. Які права людини можуть бути порушені через маніпуляцію інформацією?
5. Як законодавство захищає громадян/-ок від маніпуляцій у медіа?
6. Яку роль відіграють медіа у демократичному суспільстві?
7. Як можна розпізнати пропаганду і захистити себе від її впливу?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння ролі медіа в суспільстві, здатність критично оцінювати інформацію.
- **Критичне мислення** – аналіз джерел інформації, виявлення маніпуляцій та упереджень.
- **Медіаграмотність** – навички роботи з медіа, розпізнавання пропаганди та фейкових новин.
- **Правова компетентність** – ознайомлення із законодавством щодо свободи слова і захисту від маніпуляцій у медіа.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів використання медіа та відповідальність за поширення інформації.

Змістові лінії:

- **Пропаганда і маніпулювання інформацією** – визначення, методи, приклади.
- **Вплив пропаганди на суспільство** – політичні, соціальні, економічні наслідки.
- **Захист прав людини в умовах медіапростору** – свобода слова, право на достовірну інформацію.
- **Роль медіа в демократичному суспільстві** – функції, відповідальність, етика.
- **Критичне сприйняття медіаконтенту** – навички аналізу та оцінки інформації.



## «САМООБОРОНА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 19 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Самооборона як право та обов'язок: правові та етичні аспекти»



### Тематичні питання:

1. Що таке самооборона, які її правові підстави? Як ви розумієте право народу на повстання (спротив) у виняткових ситуаціях?
2. Які умови необхідні для визнання дій особи як самооборони?
3. Як визначається межа необхідної оборони?
4. Які правові наслідки можуть настати за перевищення меж необхідної оборони?
5. Як фільм «Самооборона» ілюструє реальні ситуації застосування самооборони?
6. Які етичні дилеми виникають при застосуванні самооборони?
7. Як можна покращити правову освіту громадян щодо їхніх прав на самооборону?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав та обов'язків громадян/-ок, здатність аналізувати правові ситуації.
- **Критичне мислення** – оцінка правових та етичних аспектів застосування самооборони.
- **Правова компетентність** – знайомство із законодавством щодо самооборони та здатність застосовувати його на практиці.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів застосування сили в ситуаціях загрози.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести дискусії, висловлювати свою думку, слухати інших.

### Змістові лінії:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав та обов'язків громадян/-ок, здатність аналізувати правові ситуації.
- **Критичне мислення** – оцінка правових та етичних аспектів застосування самооборони.
- **Правова компетентність** – знання законодавства щодо самооборони та здатність застосовувати його на практиці.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів застосування сили в ситуаціях загрози.
- **Комунікативна компетентність** – здатність брати участь у дискусії, висловлювати свою думку, слухати інших.



## «УКРАЇНСЬКІ ШЕРИФИ»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 85 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

**«Місцеве самоврядування та громадська безпека: роль мешканців та мешканок громади у забезпеченні правопорядку»**



### Тематичні питання:

1. Які функції місцевого самоврядування в Україні?
2. Як низька ефективність правоохоронних органів впливає на безпеку громади?
3. Які правові наслідки можуть виникнути через самовільне виконання мешканцями/-ками у громадах правоохоронних функцій?
4. Як фільм «Українські шерифи» ілюструє реальні проблеми місцевого самоврядування і безпеки у громадах?
5. Яку роль відіграють громадські ініціативи у забезпеченні правопорядку?
6. Як можна покращити співпрацю між громадою та правоохоронними органами?
7. Які правові механізми існують для підтримки правопорядку на місцевому рівні?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння ролі мешканців/-ок у громадах у забезпеченні правопорядку, здатність аналізувати ситуації та приймати обґрунтовані рішення.
- **Критичне мислення** – оцінка правових та етичних аспектів самовільного виконання мешканців/-ок у громадах правоохоронних функцій.
- **Правова компетентність** – знайомство із законодавством щодо місцевого самоврядування та забезпечення безпеки, здатність застосовувати його на практиці.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів забезпечення безпеки та правопорядку.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести конструктивні дискусії, висловлювати свою думку, слухати інших.

### Змістові лінії:

- **Місцеве самоврядування та його функції** – роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні правопорядку.
- **Відсутність правоохоронних органів на місцевому рівні** – наслідки для громади, виклики та проблеми.
- **Правові наслідки самовільного виконання громадян(к)ами правоохоронних функцій** – ймовірні порушення закону, відповідальність.
- **Громадські ініціативи у забезпеченні безпеки** – приклади успішних практик, роль волонтерів/-ок та активістів/-ок.
- **Співпраця громади та правоохоронних органів** – механізми взаємодії, покращення комунікації та ефективності.



## «ЯВНИХ ПРОЯВІВ НЕМАЄ»

Режисер: Аліна Горлова

Тривалість: 64 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 15+

Тема:

«Психічне здоров'я та права людини:  
реабілітація ветеранів війни»



### Тематичні питання:

1. Що таке посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) і як він впливає на психічне здоров'я?
2. Які права людини можуть найчастіше порушуватися під час війни та після її завершення?
3. Як держава та суспільство можуть сприяти реабілітації ветеранів війни?
4. Яку роль відіграють психологи/-ні та медичні працівники/-ці у процесі відновлення?
5. Як фільм «Явних проявів немає» ілюструє реальні проблеми ветеранів/-ок війни?
6. Які етичні дилеми виникають під час надання допомоги постраждалим від війни?
7. Як можна покращити систему підтримки психічного здоров'я в Україні?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав людини, зокрема права на психічне здоров'я, та здатність аналізувати їх реалізацію в сучасному світі.
- **Критичне мислення** – оцінка етичних та правових аспектів реабілітації ветеранів/-ок війни.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів надання допомоги постраждалим від війни.
- **Правова компетентність** – знайомство із законодавством щодо прав ветеранів/-ок війни та здатність застосовувати їх на практиці.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести чутливі розмови про психічне здоров'я, підтримувати пацієнтів/-ок та їхні родини.

### Змістові лінії:

- **Права людини і психічне здоров'я** – права на життя, медичну допомогу та гідне лікування.
- **ПТСР і його наслідки** – визначення, симптоми, вплив на повсякденне життя.
- **Реабілітація ветеранів війни** – психологічна підтримка, медичне обслуговування, соціальна адаптація.
- **Роль держави і суспільства** – законодавчі ініціативи, програми підтримки, волонтерські організації.
- **Етика надання допомоги** – конфіденційність, повага до гідності, уникнення стигматизації.



## «БЕЗ СТАТУСУ. УКРАЇНА»

Режисер: Дмитро Тяжлов

Тривалість: 35 хв.

Клас: 11–12

Вікова категорія: 17+

Тема:

«Права людини та правовий статус особи:  
уроки з фільму “Без статусу. Україна”»



### Тематичні питання:

1. Що таке правовий статус особи і чому він важливий?
2. Які права мають особи без громадянства в Україні?
3. Як держава забезпечує права осіб без громадянства?
4. Які проблеми виникають у правовому статусі осіб без громадянства?
5. Як можна покращити ситуацію осіб без громадянства в Україні?

### Ключові компетентності:

- **Правова компетентність** – розуміння правового статусу особи та його впливу на реалізацію прав і свобод.
- **Критичне мислення** – аналіз ситуацій, що виникають через відсутність правового статусу.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення ролі держави у забезпеченні прав людини.
- **Комунікативна компетентність** – уміння обговорювати правові питання і пропонувати шляхи їх вирішення.

### Змістові лінії:

- **Права людини** – основні права та свободи, їх забезпечення.
- **Правовий статус особи** – поняття, види, значення.
- **Міграція та громадянство** – правовий статус осіб без громадянства.
- **Роль держави** – забезпечення прав людини та врегулювання правового статусу особи.





**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ  
ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ  
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

## «МОВА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 16 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Мова як маркер ідентичності та механізми її законодавчого захисту»



### Тематичні питання:

1. Що таке мовна ідентичність і як вона проявляється у повсякденному житті?
2. Які види ідентичності існують і чим вони відрізняються?
3. Який вплив має мова на формування особистості та соціальної спільноти?
4. Що мотивувало учасників/-ць фільму «Мова» долучитися до проєкту?
5. Хто є цільовою аудиторією проєкту і як організатори проєкту адаптували його для цільової аудиторії?
6. Які ключові положення законодавства про державну мову наведені у фільмі?
7. У яких сферах життя державна мова є обов'язковою для використання відповідно до закону?
8. Які права та обов'язки громадян/-ок закріплені цим законом?
9. Наскільки важливим є законодавче закріплення статусу української мови?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – усвідомлення мови як чинника національної та культурної ідентичності.
- **Комунікативна компетентність** – ведення аргументованого обговорення державною мовою, викладення власної позиції у письмовій формі.
- **Критичне мислення** – аналіз інформації, порівняння позицій учасників/-ць фільму, виокремлення ключових аргументів.
- **Інформаційна та медіаграмотність** – робота з електронними джерелами, нормативними документами, медіатекстами.

### Змістові лінії:

- **Мова та права громадян/-ок** – законодавчі гарантії використання мови та відповідальність держави.
- **Культура та ідентичність** – мова як складова культурного й особистісного самовираження.
- **Суспільна солідарність** – мова як чинник єдності та взаєморозуміння у спільноті.
- **Правова компетентність та інформаційна грамотність** – уміння знаходити, аналізувати й оцінювати нормативні документи та медіаінформацію.



## «АБЕТКА»

Режисер: Мадлі Ляене

Тривалість: 12 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Мова як спосіб самовираження і реалізація своїх прав»



### Тематичні питання:

1. Як мова допомагає героїні фільму «Абетка» висловлювати свої думки та емоції?
2. Які мовні засоби (усні, письмові, діалогові) використовує режисерка для передачі переживань героїні?
3. Як мова відображає соціальні проблеми (порушення права на освіту, насильство, дискримінацію)?
4. Як героїня долає мовні та освітні бар'єри?
5. Яку роль відіграє письмо і читання у житті героїні?
6. Як мова і текст допомагають формувати співчуття і розуміння її ситуації у глядача/-ки?

### Ключові компетентності:

- **Комунікативна компетентність** – аналіз, обговорення та письмове висловлення думки.
- **Критичне мислення** – аналіз медіатексту, виокремлення ключових ідей, аргументація.
- **Соціальна і громадянська компетентність** – розуміння прав людини, прав на освіту.

### Змістові лінії:

- **Мова і самовираження** – мова як інструмент передачі думок, переживань, права на освіту.
- **Права людини і громадянська свідомість** – знання прав та вміння їх відстоювати.
- **Соціальна солідарність та емпатія** – розуміння чужого досвіду через мову.
- **Критичне мислення і медіаграмотність** – аналіз медіатекстів, мовних засобів, авторської позиції.



## «РОЗМОВИ НА СЕРЙОЗНІ ТЕМИ»

Режисер: Гідре Бейноруте

Тривалість: 64 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 15+

Тема:

«Мова діалогу і спілкування про складні життєві проблеми (за фільмом “Розмови на серйозні теми”）」



Тематичні питання:

1. Чому важливо говорити на серйозні теми, навіть якщо вони складні чи болісні?
2. Які теми у фільмі здалися вам найбільш актуальними?
3. Як мова допомагає героям і героїням фільму відкритися, поділитися досвідом?
4. Які мовні засоби (тон, інтонація, словниковий запас) підсилюють емоційність висловлювань?
5. Чи легко вам було слухати ці розмови? Чому?
6. Як побудова діалогу у фільмі відрізняється від звичайної шкільної чи побутової розмови?
7. Яку роль у формуванні суспільної думки відіграють подібні документальні фільми?

Ключові компетентності:

- **Комунікативна компетентність** – уміння висловлювати власну думку, вести діалог і дискусію, будувати аргументацію.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – готовність говорити про складні суспільні теми, уміння слухати і чути інших.
- **Критичне мислення** – аналіз висловлювань героїв і героїнь фільму, розрізнення фактів і суджень, аргументів та емоцій.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з медіатекстами, пошук та аналіз інформації з різних джерел.

Змістові лінії:

- **Мова та самовираження** – як мовою можна передати внутрішні переживання, біль чи надію.
- **Соціальна відповідальність і солідарність** – обговорення важливих проблем у суспільстві через діалог.
- **Громадянська свідомість** – уміння вільно й аргументовано говорити про теми, які стосуються кожного/-ої.
- **Критичне мислення і медіаграмотність** – уміння аналізувати документальний фільм за допомогою текстів.



## «ЮНИЙ ПЛАТОН»

Режисерка: Наса Ні Хінаан, Деклан МакГрат

Тривалість: 102 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Мова діалогу, критичне мислення і шкільне середовище у фільмі “Юний Платон”»



Тематичні питання:

1. Як діалог розвиває критичне мислення?
2. У яких моментах субтитри, мовні вибори (формулювання, слова, інтонації тощо) і загальна манера говоріння підсилюють емоційний вплив?
3. Які мовні прийоми герої та героїні використовують, щоб досягти порозуміння чи висловити сумніви?
4. Яку роль відіграє **слово** у подоланні конфліктів і непорозумін між героями та героїнями фільму?
5. Як у фільмі показано силу **запитання** як мовного інструменту для розвитку мислення?
6. Які мовні засоби (аргументи, приклади, метафори, інтонація) використовують учні/учениці та вчитель/-ка у дискусіях?
7. Чим відрізняється **монологічне мовлення** від **діалогічного** у побудові розмов героїв/-інь?
8. Як пов'язана культура мовлення з умінням **вести діалог і досягати взаєморозуміння**?
9. Які риси **мовної етики** можна простежити у спілкуванні героїв і героїнь?

Ключові компетентності:

- **Комунікативна компетентність** – вміння брати участь у дискусії, висловлювати аргументовану позицію, слухати інших.
- **Критичне мислення** – аналіз висловлювань, з'ясування підтекстів, порівняння точок зору.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – усвідомлення ролі освіти, діалогу і свободи думки в громаді.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з субтитрами, пошук джерел, порівняння інформації.

Змістові лінії:

- **Мова та спілкування** – діалог як спосіб подолати конфлікти, передати ідеї, дійти порозуміння.
- **Освіта і права людини** – право на освіту, безпечне шкільне середовище.
- **Критичне мислення та етичне ставлення** – самостійне мислення, вміння ставити запитання, не приймати кліше.
- **Соціальна згуртованість і взаєморозуміння** – діалог як спосіб зміни наративів, що передаються від покоління до покоління.



## «ЯК У ТЕБЕ СПРАВИ, РУДОЛЬФЕ МІНГ?»

Режисер: Робертс Рубінс

Тривалість: 62 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Мова творчості та діалог із суспільством: мовні і смислові межі у фільмі “Як у тебе справи, Рудольфе Мінг?”»



Тематичні питання:

1. Як Рудольф через мову (усну чи візуальну) намагається виразити свій внутрішній світ?
2. Які мовні засоби (опис, символ, метафора) використовуються у фільмі як «мовлення кадру»?
3. Як змінюється мова героя під впливом соціального тиску чи зовнішніх вимог?
4. Де у фільмі присутній мовний конфлікт?
5. Яке значення має звук, голос, мовленнєвий супровід у творенні настрою і сенсу?
6. Як фільм використовує мовні паузи, мовчання і зображення як «мову без слів»?
7. Чи може мова творчості «розмовляти» із суспільством – чи її чути, чи вона сприймається іншими?
8. Як би ви передали словами ті емоції або сцени, які залишилися у фільмі без слів?

Ключові компетентності:

- **Комунікативна компетентність** – аналіз мовлення, діалогу, висловлення власної позиції усно і письмово.
- **Критичне мислення** – вміння виявляти змістові шари, внутрішні конфлікти, оцінювати аргументи і протиріччя.
- **Соціальна й громадянська компетентності** – розуміння прав дитини, можливості художнього самовираження у суспільстві.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння знаходити, аналізувати і застосовувати інформацію з цифрових джерел, пов'язаних із тематикою фільму та правами дитини.

Змістові лінії:

- **Мова й творчість** – як молодь використовує слово, образ, звук, кадр для самовираження.
- **Діалог із суспільством і влада творчості** – де творчість стикається з очікуваннями, нормами чи вимогами оточення.
- **Права людини і права дитини** – право на самовираження, на власну ідентичність, право на творчість.
- **Критичне мислення і інтерпретація** – аналіз символів, образів, вибору ракурсів, підтекстів.



## «ПРАНКНУЛИ»

Режисер: Ісмаель Жоффра Шандуті

Тривалість: 21 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 12+

Тема:

«Мова у цифровому просторі: комунікація, ризики та захист персональних даних (за фільмом “Пранкнули”)»



Тематичні питання:

1. Які мовні засоби використовуються в онлайн-спілкуванні героїв і героїнь фільму (чат, відео, повідомлення)?
2. Де у фільмі застосовуються маніпулятивні технології мови, як-от формулювання заяв, звернення до авторитету, створення паніки чи страху?
3. Як змінюється тон і/або стиль мовлення залежно від платформи (громадський чат, відео, соцмережі)?
4. Які емоційно забарвлені слова і фрази використовуються в онлайн-просторі, щоб викликати реакцію аудиторії?
5. Які мовні прийоми використовують ті, хто вдавався до «сватингу»? (Сватинг (swatting) – це хибний виклик спеціальних поліцейських сил (SWAT), аварійно-рятувальних служб або інших екстрених служб на певну адресу, щоб викликати серйозну реакцію правоохоронців та, як правило, залякати, покарати або розіграти постраждалу особу, що є кримінальним правопорушенням, яке може мати серйозні наслідки для зловмисника та постраждалої особи.)
6. Які аргументи використовують захисники/-ці та медіа і наскільки вони лінгвістично переконливі?
7. Як би ви сформулювали звернення до аудиторії (лист, пост тощо) після витоку ваших персональних даних, використовуючи аргументи, етичну та чітку мову?
8. Які мовні засоби у фільмі є вдалими або невдалими для пояснення ризиків цифрового простору?

Ключові компетентності:

- **Комунікативна компетентність** – аналіз мовлення, діалогу, вираження власної позиції усно і письмово.
- **Критичне мислення** – вміння виявляти змістові шари, внутрішні конфлікти, оцінювати аргументи і протиріччя.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – розуміння прав дитини, можливості художнього самовираження людини у суспільстві.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння знаходити, аналізувати і застосовувати інформацію з цифрових джерел, пов'язаних із тематикою фільму і правами дитини.

Змістові лінії:

- **Мова і творчість** – як молодь використовує слово, образ, звук, кадр для самовираження.
- **Діалог із суспільством і влада творчості** – де творчість стикається з очікуваннями, нормами чи вимогами оточення.
- **Права людини і права дитини** – право на самовираження і власну ідентичність.
- **Критичне мислення та інтерпретація** – аналіз символів, образів, вибору ракурсів, підтекстів.





# **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я**

## «ЦІНА МОДИ»

Режисер: Ендрю Морган

Тривалість: 93 хв.

Клас: 8–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Ціна моди: як виробництво і споживання одягу впливає на здоров'я людини та довкілля»



Тематичні питання:

1. Які небезпеки для здоров'я мають дешеві синтетичні тканини і токсичні барвники?
2. Як «швидка мода» впливає на психічне здоров'я (тиск реклами, культ споживання тощо)?
3. Чому фабричні умови праці у деяких країнах, де виробляють одяг, є загрозовими для життя і здоров'я людей?
4. Як наші щоденні споживчі звички впливають на довкілля?
5. Які альтернативи може обрати підліток/-ка, щоб піклуватися про власне здоров'я та планету (довкілля)?

Ключові компетентності:

- **Збереження здоров'я** – усвідомлення ризиків для фізичного та психологічного здоров'я, пов'язаних зі «швидкою модою».
- **Екологічна грамотність** – розуміння взаємозв'язку між вибором одягу, станом довкілля і якістю життя.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – відповідальність за власний вибір і свою поведінку як споживача.
- **Інформаційна та медіаграмотність** – уміння критично аналізувати рекламні повідомлення та інформацію про бренди.
- **Критичне мислення** – оцінка причинно-наслідкових зв'язків між індустрією моди, здоров'ям і довкіллям.

Змістові лінії:

- **Екологічна безпека та сталий розвиток** – вплив виробництва одягу на стан води, повітря, ґрунтів, зміни клімату.
- **Здоров'я та добробут** – наслідки використання токсичних барвників, синтетики, поганих умов праці під час виробництва одягу.
- **Соціальна відповідальність** – ставлення до прав людини, етичного і безпечного виробництва.
- **Громадянська активність** – дії, які може зробити кожна людина для збереження свого здоров'я і довкілля.



## «ВИЙШЛО З МОДИ»

Режисер: Яаак Кільмі, Леннарт Лаберенц

Тривалість: 59 хв.

Клас: 8–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Здоров'я людини, захист або безпечне довкілля як критерії свідомого вибору»



### Тематичні питання:

1. Які небезпеки для здоров'я створює масове виробництво дешевого одягу?
2. Чому синтетичні тканини і токсичні барвники можуть шкодити здоров'ю?
3. Як «швидка мода» впливає на психіку людини і відчуття її самоцінності?
4. Чому робота на фабриках часто є загрозовою для життя і здоров'я працівників/-ць?
5. Як наші споживацькі звички можуть шкодити довкіллю і водночас впливати на якість нашого життя?
6. Які практичні кроки ми можемо зробити, щоб наше споживання було безпечним і відповідальним?

### Ключові компетентності:

- **Збереження здоров'я** – розуміння впливу токсичних речовин у тканинах, умов виробництва і споживацьких звичок на фізичне й психічне здоров'я.
- **Екологічна грамотність і сталий розвиток** – усвідомлення взаємозв'язку між масовим виробництвом одягу, забрудненням довкілля і якістю життя людей.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – відповідальність за власний вибір у споживанні, повага до прав працівників/-ць у сфері виробництва одягу.
- **Критичне мислення** – вміння аналізувати факти, причини і наслідки, робити обґрунтовані висновки.

### Змістові лінії:

- **Здоров'я та безпека** – ризики для фізичного та психічного здоров'я, пов'язані з індустрією моди.
- **Екологічна безпека** – вплив виробництва одягу на стан води, повітря, ґрунту.
- **Соціальна справедливість** – права працівників/-ць фабрик, етичність споживання.
- **Громадянська відповідальність** – формування особистої активної позиції у виборі одягу і стилю життя.



## «КАРЛА І НОРДАЛ»

Режисер: Елізабет Аспелін

Тривалість: 19 хв.

Клас: 5–9

Вікова категорія: 11+

Тема:

«Бути уважним до інших: інклюзія у повсякденному житті»



### Тематичні питання:

1. Що таке соціальна інклюзія і чому вона важлива?
2. Як ставлення до людей з інвалідністю впливає на їхнє життя та самопочуття?
3. Які труднощі можуть виникати у родинях, де є діти з інвалідністю?
4. Як ми можемо допомогти створити інклюзивне та підтримуюче середовище для всіх?

### Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – розуміння важливості рівних прав і можливостей для всіх членів суспільства.
- **Емоційна і соціальна компетентності** – розвиток емпатії, підтримки і взаємодії з людьми з інвалідністю.
- **Критичне мислення** – розуміння соціальних явищ і формування власної позиції щодо інклюзії.

### Змістові лінії:

- **Здоров'я та безпека** – розуміння потреб людей з інвалідністю та способів підтримки їхнього здоров'я і добробуту.
- **Громадянська відповідальність** – роль кожної людини у створенні інклюзивного суспільства.
- **Особистісний розвиток** – формування позитивного ставлення до різноманіття, розвиток емпатії і толерантності.



## «МОЯ ЩАСЛИВА НЕПРОСТА РОДИНА»

Режисер: Тесса Луїза Поп

Тривалість: 17 хв.

Клас: 6–9

Вікова категорія: 11+

Тема:

«Як психологічна атмосфера в сім'ї, родини впливає на здоров'я її членів?»



Тематичні питання:

1. Що означає «щаслива родина»? Чи всі родини можуть бути щасливими однаково?
2. Які фактори впливають на психологічну атмосферу в сім'ї (спілкування, підтримка, повага, довіра)?
3. Як стосунки між членами родини впливають на емоційний стан і здоров'я дитини?
4. Які труднощі можуть виникати у родині і як вони відображаються на настрої та поведінці дітей?
5. Що допомагає зберегти добрі стосунки в родині, навіть коли виникають конфлікти?
6. Яку роль відіграє кожен член родини у створенні безпечної та підтримувальної атмосфери вдома?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – уміння будувати доброзичливі стосунки, слухати і поважати інших; розуміння ролі родини у формуванні емоційної безпеки дитини.
- **Ініціативність і життєві навички** – уміння висловлювати свої почуття без агресії; здатність шукати мирні способи розв'язання сімейних конфліктів.
- **Емоційно-етична компетентність** – розпізнавання власних емоцій та емоцій близьких; розвиток співчуття, підтримки і відповідальності за власну поведінку.
- **Уміння вчитися впродовж життя (самоусвідомлення)** – усвідомлення того, що психологічне здоров'я залежить від стосунків і спілкування; формування навичок турботи про себе та інших.

Змістові лінії:

- **Здоров'я і безпека** – вплив психологічної атмосфери в родині на емоційне, психічне і фізичне здоров'я дитини.
- **Особистісний розвиток** – формування навичок саморегуляції, уміння говорити про свої почуття і потреби.
- **Соціальна взаємодія** – роль підтримки, довіри і взаєморозуміння у сімейних стосунках.
- **Емоційна грамотність** – розпізнавання емоцій, розвиток емпатії і відповідальної поведінки в родині.
- **Культура спілкування** – ненасильницьке спілкування як основа здорових стосунків у сім'ї.



## «ДЖОВАННІ ТА БАЛЕТ НА ВОДІ»

Режисер: Астрід Буссінк

Тривалість: 17 хв.

Клас: 5–6

Вікова категорія: 11+

Тема:

«Подолання гендерних стереотипів через спорт»



Тематичні питання:

1. Що таке гендерні стереотипи і як вони впливають на наше життя?
2. Чому важливо підтримувати інтереси та захоплення інших людей, незалежно від їхньої статі?
3. Як спорт може стати інструментом подолання стереотипів та розвитку особистості?
4. Як ми можемо сприяти створенню інклюзивного та підтримувального середовища для всіх?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – розуміння важливості рівних прав та можливостей для всіх членів суспільства.
- **Емоційна і соціальна компетентності** – розвиток емпатії, підтримки і взаємодії з людьми, що мають різні інтереси та захоплення.
- **Критичне мислення** – розуміння соціальних явищ і формування власної позиції щодо подолання стереотипів.

Змістові лінії:

- **Здоров'я і безпека** – розуміння потреб людей з рідкісним гобі та способів підтримки їхнього здоров'я і благополуччя.
- **Громадянська відповідальність** – роль кожного і кожної у створенні інклюзивного суспільства.
- **Особистісний розвиток** – формування позитивного ставлення до різноманіття потреб та інтересів людей (однолітків), розвиток емпатії і толерантності.



## «МЕТАЛОБРУХТ»

Режисер: Дмитро Глухенький

Тривалість: 12 хв.

Клас: 8–9

Вікова категорія: 13+

Тема:

«Вибір життєвого шляху: пошук сенсу та особистої гідності»



### Тематичні питання:

1. Що таке особиста гідність і як її зберегти у складних життєвих обставинах?
2. Як вибір професії та способу життя впливає на наше самопочуття і ставлення до себе?
3. Які фактори можуть допомогти людині знайти сенс у житті, навіть у складних умовах?
4. Чому важливо мати підтримку і розуміння від інших людей у важкі моменти життя?

### Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – розуміння важливості вибору власного життєвого шляху і відповідальності за нього.
- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії та підтримки у складних життєвих ситуаціях.
- **Критичне мислення** – оцінка соціальних явищ і формування власної позиції щодо вибору професії та способу життя.

### Змістові лінії:

- **Здоров'я і безпека** – розуміння впливу вибору професії та способу життя на фізичне і психічне здоров'я.
- **Громадянська відповідальність** – роль кожного і кожної у підтримці людей, які опинилися у складних життєвих обставинах.
- **Особистісний розвиток** – формування позитивного ставлення до власного вибору і відповідальності за нього.



## «НОВІ ГЕРОЇ»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 17 хв.

Клас: 8–9

Вікова категорія: 13+

Тема:

«Громадянська відповідальність і героїзм як чинники психічного здоров'я та соціального добробуту»



Тематичні питання:

1. Як герої та героїні фільму зберігали психічне здоров'я у складних ситуаціях?
2. Як громадянська активність впливає на соціальний добробут?
3. Які риси характеру (наприклад, терплячість, стресостійкість, емпатія тощо) допомагають підтримувати здоров'я у складних життєвих обставинах?
4. Як ми можемо застосувати досвід героїв і героїнь для збереження власного психічного здоров'я і соціального добробуту?

Ключові компетентності:

- **Особистісна компетентність** – усвідомлення власних емоцій та їхнього впливу на психічне здоров'я.
- **Соціальна компетентність** – розвиток емпатії, відповідальності та навичок взаємодії.
- **Громадянська компетентність** – формування активної громадянської позиції як елементу соціального добробуту.
- **Інформаційна компетентність** – аналіз життєвих ситуацій і формування власної позиції.

Змістові лінії:

- **Здоров'я та безпека** – психічний та емоційний добробут, стресостійкість.
- **Особистісний розвиток** – самосвідомість, формування життєвої компетентності, мотивація до здорового способу життя.
- **Соціальна взаємодія і відповідальність** – взаємоповага, прийняття і підтримка інших, громадянська активність.



## «ЛІЗО, ХОДИ ДОДОМУ»

Режисер: Оксана Бурая

Тривалість: 28 хв.

Клас: 8–9

Вікова категорія: 13+

Тема:

«Права дитини і вплив сімейного середовища на психічне здоров'я».



### Тематичні питання:

1. Як сімейне середовище впливає на здоров'я дитини?
2. Які права дитини порушуються у фільмі і як це впливає на життя Лізи?
3. Як підтримка і взаєморозуміння у сім'ї сприяють соціальному добробуту?
4. Які риси характеру допомагають Лізі впоратися зі складними ситуаціями?
5. Як ми можемо застосувати отримані знання для збереження власного психічного здоров'я і соціального добробуту?

### Ключові компетентності:

- **Особистісна компетентність** – розвиток самосвідомості, усвідомлення власних емоцій і життєвих потреб.
- **Соціальна компетентність** – розвиток навичок емпатії, взаємоповаги і конструктивної комунікації.
- **Громадянська компетентність** – розуміння прав дитини, формування відповідальності та активної позиції у дитини щодо життя у громаді.

### Змістові лінії:

- **Здоров'я і безпека** – психічне здоров'я, стресостійкість, безпечне середовище для розвитку дитини.
- **Особистісний розвиток** – самосвідомість, формування життєвої компетентності, розвиток емоційної та соціальної компетентностей.
- **Соціальна взаємодія і відповідальність** – взаємоповага, підтримка інших, розвиток здорових міжособистісних стосунків, усвідомлення прав дитини та обов'язків дорослих.



## «КЕЙСИ МОТТЕ КЛЯЙН: НАРОДЖЕННЯ АКТОРА»

Режисер: Урсула Майєр

Тривалість: 14 хв.

Клас: 8–9

Вікова категорія: 13+

Тема:

«Самовираження і психічне здоров'я: розвиток особистості через творчість»



Тематичні питання:

1. Як самовираження і творчість впливають на психічне здоров'я?
2. Як акторська діяльність допомагає герою фільму долати страхи і внутрішні бар'єри?
3. Які риси характеру (наприклад, сміливість, терпіння, самоконтроль тощо) потрібні для розвитку особистості?
4. Як творчість допомагає в управлінні емоціями і стресом?
5. Як ми можемо застосувати отримані знання для збереження власного психічного здоров'я і соціального добробуту?

Ключові компетентності:

- **Особистісна компетентність** – розвиток самосвідомості, усвідомлення власних емоцій та життєвих потреб.
- **Соціальна компетентність** – розвиток навичок емпатії, взаємоповаги і конструктивної комунікації.
- **Громадянська компетентність** – формування відповідальності за власний розвиток і прояви емоцій у соціальному середовищі.
- **Інформаційна компетентність** – аналіз та критична оцінка власного досвіду і життєвих ситуацій, розуміння ролі мистецтва у житті людини.

Змістові лінії:

- **Здоров'я і безпека** – психічний добробут, стресостійкість, безпечне середовище для розвитку дитини.
- **Особистісний розвиток** – самосвідомість, формування життєвої компетентності, розвиток емоційної та соціальної компетентності.
- **Соціальна взаємодія та відповідальність** – взаємоповага, підтримка інших, розвиток здорових міжособистісних стосунків, усвідомлення прав дитини та обов'язків дорослих.



## «У СІТЯХ»

Режисер(к)и: Віт Клусак, Барбора Халупова

Тривалість: 60 хв.

Клас: 8–11

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Сексуальна освіта і безпека онлайн:  
як захистити себе від сексуальних загроз  
в інтернеті».



Тематичні питання:

1. Чому важливо встановлювати особисті межі у спілкуванні онлайн та офлайн?
2. Як розпізнати ознаки онлайн-грумінгу (маніпуляцій, що ведуть до сексуальної експлуатації)?
3. Чому не можна надсилати інтимні фото або відео, навіть якщо здається, що можете довіряти людині?
4. Які кроки варто зробити, щоб не зазнати сексуального тиску в інтернеті?
5. До кого можна звернутися за допомогою (наприклад, батьки, вчителі, психолог, поліція, гарячі лінії)?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – знання прав дитини на захист від сексуального насильства, вміння діяти у кризових ситуаціях.
- **Емоційна компетентність** – розпізнавання небажаних контактів, вміння сказати «ні», пошук допомоги.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – безпечна поведінка в інтернеті, налаштування приватності, критичне мислення.
- **Уміння вчитися впродовж життя** – формування відповідальної поведінки щодо власного тіла, приватних фото, персональної інформації.
- **Комунікативна компетентність** – розвиток уміння говорити про складні теми (сексуальність, загрози, особисті кордони, звернення за допомогою).

Змістові лінії:

- **Сексуальна освіта** – усвідомлення тілесних кордонів, поваги до себе й інших.
- **Психологічна і сексуальна безпека** – вміння розпізнавати домагання, тиск та онлайн-маніпуляції.
- **Соціальна складова здоров'я** – формування культури згоди та відповідальності у стосунках.
- **Інформаційна безпека** – ризики поширення інтимних фото і/або відео, цифровий слід.





**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ  
ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ З БІОЛОГІЇ,  
ГЕОГРАФІЇ (ЗА ДІЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ),  
ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ПРИРОДНИЧИХ  
ДИСЦИПЛІН (ЗА НОВОЮ ПРОГРАМОЮ)**

# «ЗАПОВІДНИК АСКАНІЯ» (ВАРІАНТ 1)

Режисер: Андрій Литвиненко

Тривалість: 75 хв.

Клас: 8–9

Вікова категорія: 13+

Тема:

«Природно-заповідний фонд України: приклад біосферного заповідника “Асканія-Нова”».



Тематичні питання:

1. Що таке біосферний заповідник і які його функції?
2. Чому «Асканія-Нова» є унікальним об'єктом природної спадщини?
3. Яке значення степових екосистем для України і світу?
4. Як людина впливає на природні комплекси і як заповідники допомагають їх зберегти?
5. Які сучасні виклики стоять перед охороною природи та біорізноманіття?

Ключові компетентності:

- **Природничо-наукова компетентність** – знання про степові екосистеми та їхнє значення.
- **Екологічна компетентність** – усвідомлення необхідності охорони природи.
- **Соціальна компетентність** – відповідальність за збереження природної спадщини.
- **Критичне мислення** – аналіз проблем і перспектив розвитку заповідних територій.
- **Ініціативність** – пропозиції щодо популяризації природоохоронних ідей серед молоді.

Змістові лінії:

- **Природні комплекси України** – степи, біосферні заповідники.
- **Людина і природа** – роль заповідників у збереженні довкілля.
- **Сталий розвиток** – гармонія між природокористуванням та охороною природи.
- **Глобальні проблеми** – збереження біорізноманіття в умовах кліматичних змін.



## «ЗАПОВІДНИК АСКАНІЯ» (ВАРІАНТ 2)

Режисер: Андрій Литвиненко

Тривалість: 75 хв.

Клас: 7–8

Вікова категорія: 12+

Тема:

«Природні заповідники України та їхня роль у збереженні біорізноманіття».



Тематичні питання:

1. Що таке природний заповідник і яка його мета?
2. Які види тварин і рослин охороняються у заповіднику «Асканія-Нова»?
3. Які методи охорони природи застосовуються у заповідниках?
4. Чому важливо зберігати біорізноманіття?
5. Який вплив людини на природу і як його мінімізувати?

Ключові компетентності:

- **Екологічна грамотність** – розуміння значення природних заповідників.
- **Критичне мислення** – аналіз інформації про види тварин і рослин, їхнє збереження.
- **Навички дослідника** – вміння спостерігати, аналізувати і робити висновки щодо стану природи.
- **Ціннісне ставлення до природи** – формування поваги до живих організмів і відповідальної поведінки.

Змістові лінії:

- **Біорізноманіття** – розмаїття видів тварин і рослин, взаємозв'язки між ними.
- **Охорона природи** – заходи зі збереження видів, роль заповідників.
- **Екологія людини** – вплив діяльності людини на довкілля.



## «І КОЖНА РІЧКА» (ВАРІАНТ 1)

Режисер: Олеся Моргунець-Ісаєнко

Тривалість: 80 хв.

Клас: 8–9

Вікова категорія: 13+

Тема:

«Річки як природні ресурси та їхня роль у житті людини».



### Тематичні питання:

1. Яку роль відіграють річки у формуванні природних ландшафтів та у житті суспільства?
2. Які чинники впливають на стан річок в Україні та світі?
3. Як діяльність людини змінює екосистеми річок (як-от будівництво дамб, забруднення, зарегулювання стоку тощо)?
4. Які наслідки мають зміни водних екосистем для людей і природи?
5. Які існують шляхи збереження річок і раціонального використання водних ресурсів?

### Ключові компетентності:

- **Природничо-наукова компетентність** – розуміння закономірностей функціонування річкових систем.
- **Екологічна компетентність** – усвідомлення необхідності збереження водних ресурсів.
- **Соціальна компетентність** – відповідальне ставлення до природи на місцевому і глобальному рівнях.
- **Критичне мислення** – аналіз причин деградації річок і пошук рішень.
- **Ініціативність і підприємливість** – пропозиції щодо захисту та раціонального використання річок у своїй громаді.

### Змістові лінії:

- **Природні комплекси та ресурси** – річки як частина гідросфери і ресурсна база для людей.
- **Людина і природа** – антропогенний вплив на водойми.
- **Сталий розвиток** – необхідність збереження водних ресурсів.
- **Глобальні проблеми сучасності** – дефіцит прісної води, забруднення річок, кліматичні зміни.



## «І КОЖНА РІЧКА» (ВАРІАНТ 2)

Режисер: Олеся Моргунець-Ісаєнко

Тривалість: 80 хв.

Клас: 7–8

Вікова категорія: 12+

Тема:

«Прісноводні екосистеми України та їх збереження»



### Тематичні питання:

1. Що таке прісноводні екосистеми і які їхні основні компоненти?
2. Які проблеми сьогодні загрожують річкам України?
3. Які способи збереження водних ресурсів існують?
4. Як діяльність людини впливає на стан річок?
5. Що може зробити кожен і кожна для збереження водних ресурсів?

### Ключові компетентності:

- **Екологічна грамотність** – усвідомлення важливості водних ресурсів і стану річок.
- **Критичне мислення** – аналіз проблем, що стосуються прісноводних екосистем.
- **Ціннісне ставлення до природи** – формування поваги до водних ресурсів та активної позиції у їх збереженні.
- **Навички дослідника** – спостереження, збір інформації та формулювання висновків щодо стану водних екосистем.

### Змістові лінії:

- **Біорізноманіття** – взаємозв'язок живих організмів у водних екосистемах.
- **Екологія людини** – вплив діяльності людини на стан річок і водойм.
- **Охорона природи** – заходи щодо збереження водних ресурсів та біорізноманіття.



## «МЕДОВА ЗЕМЛЯ» (ВАРІАНТ 1)

Режисер(к)и: Любомир Стефанов,  
Тамара Котевська

Тривалість: 85 хв.

Клас: 8–11

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Біорізноманіття і сталий розвиток: приклад із життя Хатідже»



Тематичні питання:

1. Що таке сталий розвиток і як він пов'язаний із біорізноманіттям?
2. Як традиційні методи господарювання можуть сприяти збереженню природи?
3. Які загрози для екосистеми несе інтенсивне землеробство і тваринництво?
4. Як можна поєднати економічний розвиток та охорону природи?
5. Яку роль відіграє людина у збереженні або руйнуванні екосистем?

Ключові компетентності:

- **Екологічна грамотність** – розуміння принципів сталого розвитку та їх застосування.
- **Критичне мислення** – аналіз впливу різних видів господарювання на довкілля.
- **Ціннісне ставлення до природи** – формування відповідального ставлення до використання природних ресурсів.
- **Дослідницькі навички** – спостереження, аналіз та оцінка стану екосистем.

Змістові лінії:

- **Біорізноманіття** – взаємозв'язок між різноманіттям видів та стабільністю екосистем.
- **Охорона природи** – вплив діяльності людини на довкілля і способи збереження екосистем.
- **Екологія людини** – взаємодія людини з довкіллям через господарську діяльність.



## «МЕДОВА ЗЕМЛЯ» (ВАРІАНТ 2)

Режисер(к)и: Любомир Стефанов,  
Тамара Котевська

Тривалість: 85 хв.

Клас: 9–11

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Людина і природа: традиційне бджільництво  
і принципи сталого розвитку»



### Тематичні питання:

1. Як бджільництво впливає на екосистеми і врожайність сільського господарства?
2. Чому збереження біорізноманіття є важливим для життя людини?
3. Як діяльність людини може порушувати баланс у природі (на прикладі неконтрольованого використання природних ресурсів)?
4. Яке значення мають традиційні знання і практики для сталого розвитку сільських громад?
5. Як принцип «бери половину, залиш половину» можна застосувати у різних сферах природокористування?

### Ключові компетентності:

- **Природничо-наукова компетентність** – знання про екологічні процеси, роль запилювачів.
- **Екологічна компетентність** – усвідомлення цінності біорізноманіття і його збереження.
- **Соціальна компетентність** – відповідальність за власні дії у взаємодії з природою.
- **Критичне мислення** – аналіз прикладів раціонального і нераціонального природокористування.
- **Ініціативність** – пропозиції щодо збереження бджіл і розвитку екологічного господарювання у своїй місцевості.

### Змістові лінії:

- **Людина і природа** – вплив господарської діяльності на екосистеми.
- **Природні ресурси** – значення запилювачів у природі та сільському господарстві.
- **Сталий розвиток** – традиційні практики збереження ресурсів, баланс між потребами людини і можливостями природи.
- **Глобальні проблеми** – зникнення запилювачів, наслідки для продовольчої безпеки.



## «КРАЙ ЕЛЕКТРОСМІТТЯ»

Режисер: Девід Федель

Тривалість: 20 хв.

Клас: 9–11

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Електронні відходи: екологічні та соціальні наслідки»



### Тематичні питання:

1. Що таке електронні відходи і чому їх кількість зростає?
2. Як електронне сміття впливає на довкілля і здоров'я людини?
3. Які країни є основними отримувачами електронних відходів і чому (наприклад, Африка, Азія через дешеву ручну працю, слабший екологічний контроль тощо)?
4. Які методи утилізації електронних відходів існують?
5. Як можна зменшити негативний вплив електронних відходів на довкілля?

### Ключові компетентності:

- **Екологічна грамотність** – усвідомлення впливу електронних відходів на природу і здоров'я людини, відповідальне споживання.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – розуміння життєвого циклу гаджетів і важливості свідомого користування технікою.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – відповідальність за власні дії, участь у захисті довкілля.
- **Ініціативність** – готовність діяти для зменшення шкоди довкіллю (екопроекти, збір електросміття).
- **Комунікативна компетентність** – уміння висловлювати власну позицію щодо екологічних проблем сучасного світу.

### Змістові лінії:

- **Біорізноманіття** – вплив електронних відходів на живі організми.
- **Охорона природи** – методи зменшення та утилізації електронних відходів.
- **Екологія людини** – взаємодія людини з довкіллям через споживання та утилізацію електроніки.



## «ЦІНА МОДИ»

Режисер: Ендрю Морган

Тривалість: 93 хв.

Клас: 9–11

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Екологічний слід індустрії моди й охорона довкілля»



Тематичні питання:

1. Як виробництво одягу впливає на довкілля і біорізноманіття?
2. Що таке текстильні та хімічні відходи і як вони потрапляють у довкілля?
3. Які екологічні проблеми пов'язані з індустрією швидкої моди?
4. Як можна зменшити негативний вплив моди на екосистеми?
5. Що таке стале споживання і чому воно важливе?

Ключові компетентності:

- **Екологічна грамотність** – розуміння наслідків виробництва одягу для природи.
- **Критичне мислення** – аналіз проблем і пошук сталих рішень в індустрії моди.
- **Ціннісне ставлення до природи** – формування відповідального ставлення до споживання.
- **Навички дослідника** – збір інформації, оцінка впливу індустрії моди на довкілля.

Змістові лінії:

- **Біорізноманіття** – вплив хімічних відходів і забруднення довкілля.
- **Охорона природи** – заходи для зменшення екологічного сліду індустрії моди.
- **Екологія людини** – взаємозв'язок споживчих звичок зі станом довкілля.



## «ВИЙШЛО З МОДИ»

Режисер: Яаак Кільмі, Леннарт Лаберенц

Тривалість: 59 хв.

Клас: 8–11

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Здоров'я людини і довкілля як критерії свідомого вибору»



### Тематичні питання:

1. Які небезпеки для здоров'я створює масове виробництво дешевого одягу?
2. Чому синтетичні тканини і токсичні барвники можуть шкодити здоров'ю?
3. Як «швидка мода» впливає на психіку людини та її відчуття самоцінності?
4. Чому робота на фабриках часто є небезпечною для життя і здоров'я працівників/-ць?
5. Як наші споживчі звички можуть шкодити довкіллю і водночас впливати на якість нашого життя?
6. Які практичні кроки ми можемо зробити, щоб наше споживання було безпечним і відповідальним?

### Ключові компетентності:

- **Збереження здоров'я** – розуміння впливу токсичних речовин у тканинах, умов виробництва і споживацьких звичок на фізичне та психічне здоров'я.
- **Екологічна грамотність і сталий розвиток** – усвідомлення взаємозв'язку між масовим виробництвом одягу, забрудненням довкілля і якістю життя людей.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – відповідальність за власний вибір у споживанні, повага до прав працівників/-ць у сфері виробництва.
- **Критичне мислення** – вміння аналізувати факти, причини і наслідки, робити обґрунтовані висновки.

### Змістові лінії:

- **Здоров'я і безпека** – ризики для фізичного і психічного здоров'я, пов'язані з індустрією моди.
- **Екологічна безпека** – вплив виробництва одягу на воду, повітря, ґрунт.
- **Соціальна справедливість** – права працівників/-ць фабрик, етичність споживання.
- **Громадянська відповідальність** – формування особистої активної позиції у виборі одягу і стилю життя.



## «ВІВЧАР»

Режисер(к)и: Маттіас Жуло, Люсьєн Ру

Тривалість: 30 хв.

Клас: 8–11

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Тваринництво, екологія і вплив господарської діяльності на довкілля»



### Тематичні питання:

1. Які види домашніх тварин утримуються у тваринництві та як вони впливають на екосистему?
2. Які потреби в живленні та середовищі мають вівці і як їх забезпечує людина?
3. Як тваринництво впливає на ґрунт, рослинність та біорізноманіття навколишніх територій?
4. Які методи догляду за тваринами сприяють збереженню їхнього здоров'я і природних ресурсів?
5. Як взаємодія людини і тварин може бути сталою та екологічно безпечною?

### Ключові компетентності:

- **Екологічна грамотність** – усвідомлення впливу тваринництва на довкілля.
- **Критичне мислення** – аналіз взаємозв'язку між господарською діяльністю і станом екосистеми.
- **Ціннісне ставлення до природи** – формування відповідального ставлення до тварин і довкілля.
- **Дослідницькі навички** – спостереження, аналіз та оцінка взаємодії людини і природи.

### Змістові лінії:

- **Біорізноманіття** – роль домашніх і диких видів у екосистемі.
- **Охорона природи** – вплив господарської діяльності на довкілля.
- **Екологія людини** – відповідальне використання природних ресурсів у тваринництві.





# **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ З ІНФОРМАТИКИ**

## «ПРОПАГАНДА»

Режисер: Крістофер Мюррей, колектив MAFI

Тривалість: 62 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Цифрова інформація і пропаганда:  
розпізнавання та аналіз»



Тематичні питання:

1. Що таке пропаганда і як вона поширюється у цифровому середовищі?
2. Які цифрові інструменти використовуються для створення та поширення інформаційного впливу?
3. Як розпізнати фейки, маніпулятивні повідомлення і пропаганду?
4. Які алгоритми соціальних мереж сприяють поширенню інформаційного впливу?

Ключові компетентності:

- **Інформаційна компетентність** – здатність ефективно знаходити, оцінювати і використовувати інформацію.
- **Критичне мислення** – аналіз і перевірка цифрового контенту.
- **Безпечна робота у мережі** – усвідомлення ризиків і загроз у цифровому середовищі та формування навичок відповідальної, безпечної поведінки онлайн, захисту персональних даних і власної інформаційної приватності.
- **Медіаграмотність** – розпізнавання маніпуляцій і пропагандистських технологій.

Змістові лінії:

- **Цифрова грамотність** – робота з інформацією в інтернеті, перевірка достовірності джерел.
- **Інформаційна безпека** – розпізнавання маніпулятивних і шкідливих повідомлень.
- **Медіаграмотність** – аналіз цифрових медіа і впливу на аудиторію.



## «ПРАНКНУЛИ»

Режисер: Ісмаель Жоффруа Шандуті

Тривалість: 21 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Кіберзлочини, онлайн-безпека та етика користування інтернетом»



### Тематичні питання:

1. Що таке свотинг і як він поширюється в інтернеті?
2. Які ризики виникають через кіберзлочин для учасників/-ць і глядачів/-ок?
3. Як відрізнити безпечні пранки від маніпуляцій або кібербулінгу?
4. Яких правил етичної поведінки у мережі потрібно дотримуватися?
5. Як технології соціальних мереж впливають на поширення вірусного контенту?

### Ключові компетентності:

- **Комунікативна компетентність** – уміння ефективно знаходити, аналізувати і використовувати інформацію.
- **Критичне мислення** – розпізнавання маніпулятивного або шкідливого контенту.
- **Безпечна робота у мережі** – дотримання правил цифрової безпеки.
- **Медіаграмотність** – оцінка етичності та наслідків цифрових пранків.

### Змістові лінії:

- **Цифрова грамотність** – оцінка інформації та контенту, який поширюється онлайн.
- **Інформаційна безпека** – усвідомлення ризиків і захист персональних даних.
- **Медіаграмотність** – аналіз і критичне сприйняття контенту, створеного для розваги або маніпуляції.



## «У СІТЯХ»

Режисер(к)и: Віт Клусак, Барбора Халупова

Тривалість: 60 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Онлайн-безпека, ризики спілкування в інтернеті та цифрова гігієна»



### Тематичні питання:

1. Які онлайн-ризиків (наприклад, грумінг, шантаж, розповсюдження інтимних матеріалів) представлені у фільмі «У сітях»?
2. Як саме зловмисники використовують соціальні мережі та месенджери для маніпуляцій чи шантажу?
3. Які персональні дані або приватну інформацію не слід публікувати або ділитися в мережі? Чому?
4. Які алгоритми або механізми соціальних мереж можуть сприяти поширенню шкідливого або маніпулятивного контенту?
5. Яких технічних і поведінкових заходів можна вжити, щоб зменшити ризики під час спілкування в інтернеті?

### Ключові компетентності:

- **Інформаційно-цифрова компетентність** – розуміння ризиків онлайн-простору, уміння безпечно користуватись інтернетом, захищати персональні дані.
- **Медіаграмотність** – критичне сприйняття інформації в мережі, розпізнавання маніпуляцій, фейків, небезпечного контенту.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – усвідомлення відповідальності за власну поведінку онлайн, дотримання етичних норм цифрового спілкування.
- **Ініціативність і відповідальність** – здатність застосовувати знання для створення безпечного цифрового простору і підтримки інших користувачів/-ок.

### Змістові лінії:

- **Безпека у цифровому середовищі** – методи захисту персональних даних, налаштування конфіденційності.
- **Медіаграмотність і цифрова грамотність** – розпізнавання небезпечного або маніпулятивного контенту, оцінка достовірності інформації чи мотивацій відправників.
- **Етичне та відповідальне користування інтернетом** – норми поведінки, межі особистої інформації, правила спілкування.
- **Алгоритми і платформи** – роль алгоритмів мереж, рекомендаційних систем, модерації контенту у поширенні інформації.



## «КРАЙ ЕЛЕКТРОСМІТТЯ»

Режисер: Девід Федель

Тривалість: 20 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Електронні відходи: цифрові технології, безпечна утилізація і сталий розвиток»



### Тематичні питання:

1. Як масове виробництво і використання гаджетів впливає на обсяги електронних відходів?
2. Які складові мають комп'ютери та смартфони і які з них є небезпечними для довкілля?
3. Яку роль відіграють інформаційні технології (ІТ) у зменшенні кількості електросміття (цифровізація, хмарні технології, «розумні» пристрої)?
4. Як програмне забезпечення може продовжити «життя» пристрою та зменшити кількість відходів?
5. Які інноваційні ІТ-рішення існують для переробки і повторного використання електроніки?

### Ключові компетентності:

- **Цифрова компетентність** – розуміння життєвого циклу електронних пристроїв і програм.
- **Критичне мислення** – оцінка впливу ІТ на довкілля.
- **Екологічна компетентність** – усвідомлення ролі користувача/-ки у формуванні електронних відходів.
- **Ініціативність і підприємливість** – розробка ідей для повторного використання техніки або створення ІТ-рішень для ресайклінгу.
- **Соціальна відповідальність** – формування культури ощадливого користування цифровими технологіями.

### Змістові лінії:

- **Цифрова грамотність** – усвідомлене використання електронних пристроїв.
- **Інформаційна безпека** – безпечне видалення даних перед утилізацією електроніки.
- **Сталий розвиток у сфері ІТ** – пошук шляхів відповідального використання технологій.
- **Взаємозв'язок ІТ та екології** – як інформаційні технології можуть допомогти у вирішенні глобальних проблем, як-от змін клімату.



## «ЧИСТИЛЬНИКИ»

Режисер(к)и: Любомир Стефанов,  
Тамара Котевська

Тривалість: 85 хв.

Клас: 11–12

Вікова категорія: 17+

Тема:

«Модерація контенту, свобода слова  
і боротьба з дезінформацією в сучасному  
інформаційному просторі»



Тематичні питання:

1. Як дезінформація може впливати на порушення прав людини?
2. Як розпізнавати ознаки дезінформації, фейків, маніпуляцій у соцмережах?
3. Які зміни у політиці соціальних мереж щодо модерації контенту ви би запропонували впровадити? Чи можна у такий спосіб убезпечити українців/-ок від дезінформації у соцмережах?
4. Як війна впливає на інформаційний простір і які особливості роботи медіа у воєнний час?
5. Хто несе відповідальність за дезінформацію – автор(к)и, платформи, модератор(к)и, аудиторія?
6. Які стратегії просування медіаграмотності можуть бути ефективними?

Ключові компетентності:

- **Критичне мислення і медіаграмотність** – здатність аналізувати, оцінювати достовірність інформації, перевіряти джерела інформації.
- **Цифрова компетентність** – вміння працювати із цифровими інструментами, ресурсами фактчекінгу, оцінювати контент у мережі.
- **Громадянська і соціальна компетентності** – розуміння прав людини (свобода слова, право на інформацію), відповідальність за інформаційний простір.
- **Комунікаційна компетентність** – вміння аргументовано висловлювати позицію, аргументувати рішення, вести дебати чи діалог.
- **Саморегуляція та етична компетентність** – усвідомлення етичних меж при публікації чи модерації контенту, відповідальність за власні дії в інфопросторі.

Змістові лінії:

- **Безпека в цифровому середовищі** – як захищати персональні дані, налаштовувати конфіденційність, уникати шахрайських і небезпечних ресурсів.
- **Медіаграмотність і цифрова грамотність** – розпізнавання фейків, мови ворожнечі, маніпуляцій; критичне ставлення до інформації у соціальних мережах.
- **Свобода слова та відповідальність** – розуміння меж власної свободи висловлення; як уникати поширення шкідливого або образливого контенту.
- **Етична поведінка онлайн** – культура спілкування у мережі, повага до приватності, дотримання цифрового етикету.
- **Психологічний добробут користувачів/-ок** – вплив негативного або агресивного контенту на емоційний стан; як зберігати внутрішню рівновагу онлайн.





# **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

## «ГОЛОСУЙТЕ ЗА МЕНЕ, БУДЬ ЛАСКА»

Режисер: Вейдзюнь Чен

Тривалість: 55 хв.

Учні 7–11 класів (13–17 років),  
активіст(к)и учнівського самоврядування

Тема:

«Демократія в дії: як обирати і бути  
обраним/-ою?»



Тематичні питання:

1. Які характеристики повинен мати лідер учнівського самоврядування?
2. Які методи переконання є чесними, а які можна вважати маніпуляціями?
3. Чи завжди більшість ухвалює найкраще рішення?
4. Які обов'язки має лідер/-ка перед своєю командою і виборцями?
5. Як уникнути несправедливості та підкупу у виборчому процесі?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння демократичних принципів.
- **Комунікативна компетентність** – уміння аргументувати, дискутувати, вести перемовини.
- **Соціальна компетентність** – робота в команді, відповідальність за рішення.
- **Ініціативність і підприємливість** – планування і реалізація виборчих кампаній.

Змістові лінії:

- **Громадянська активність** – участь у виборах та самоврядуванні.
- **Соціальна відповідальність** – чесність, справедливість, прозорість.
- **Культура діалогу** – вміння висловлювати позицію і слухати інших.
- **Критичне мислення** – розпізнавання маніпуляцій у виборчій кампанії.



## «ЦАП ЗА ГОЛОС»

Режисер: Єрун ван Велзен

Тривалість: 51 хв.

Учні 8–11 класів (14–17 років), активіст(к)и  
учнівського самоврядування

Тема:

«Вибори і маніпуляції: як бути свідомим  
виборцем/свідомою виборчиною  
та відповідальним лідером/відповідальною  
лідеркою»



Тематичні питання:

1. Як працюють вибори у різних країнах і що в них спільного з учнівським самоврядуванням?
2. Які методи маніпуляції можуть використовувати кандидат(к)и для перемоги?
3. Чи завжди демократичні вибори є справедливими?
4. Які риси відрізняють справжнє лідерство від популізму?
5. Як виборці/виборчині можуть впливати на чесність виборів?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння виборчої системи, цінності демократичних процедур.
- **Комунікативна компетентність** – уміння вести дискусії, презентувати ідеї.
- **Соціальна компетентність** – відповідальність за свої рішення та їхні наслідки.
- **Ініціативність** – створення власних моделей виборчих кампаній.

Змістові лінії:

- **Громадянська активність** – участь у виборах, відповідальність за вибір.
- **Соціальна справедливість** – чесність і прозорість виборчого процесу.
- **Культура діалогу** – вміння висловлювати позицію і чути інших.
- **Критичне мислення** – аналіз передвиборчих обіцянок і виявлення маніпуляцій.



## «ЯК У ТЕБЕ СПРАВИ, РУДОЛЬФЕ МІНГ?»

Режисер: Робертс Рубінс

Тривалість: 62 хв.

Учні 8–12 класів (14–17 років), члени  
і членкині учнівського самоврядування

Тема:

«Самовираження, відповідальність і роль  
лідера/-ки у шкільній громаді»



Тематичні питання:

1. Чому важливо мати мрію і не боятися втілювати її?
2. Які характеристики допомагають людині стати справжнім лідером/-кою?
3. Як мистецтво і креативність можуть змінювати шкільне середовище?
4. Що означає бути відповідальним/-ою за свої ідеї?
5. Яку роль у досягненні успіху відіграє команда і підтримка однодумців?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – участь у спільному прийнятті рішень.
- **Соціальна компетентність та ініціативність** – розвиток командних і лідерських навичок.
- **Комунікативна компетентність** – вміння презентувати свої ідеї, відстоювати позицію.
- **Культурна обізнаність і самовираження** – творчість як інструмент розвитку особистості.
- **Уміння вчитися впродовж життя** – наполегливість, саморозвиток, прагнення до нових знань.

Змістові лінії:

- **Громадянська активність** – учнівське самоврядування як простір для ініціатив.
- **Соціальна відповідальність** – вміння брати на себе відповідальність та доводити справи до кінця, досягаючи результатів і здобуваючи цінний життєвий досвід.
- **Самореалізація** – розвиток талантів і креативності.
- **Комунікація** – важливість діалогу і взаємопідтримки.



## «САМООБОРОНА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 19 хв.

Учні 9–11 класів (15–17 років), члени та членкині учнівського самоврядування, активні підлітки

Тема:

«Відповідальність і солідарність: як громада може себе захистити»



### Тематичні питання:

1. Чому виникає потреба у самоорганізації громади?
2. Як довіра та солідарність впливають на безпеку спільноти?
3. Які механізми захисту прав і безпеки можуть використовувати молодіжні ініціативи?
4. Яку роль відіграє кожен учасник і кожна учасниця громади у підтриманні порядку?
5. Як досвід громадської самооборони можна застосувати у шкільному самоврядуванні?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння принципів демократії, солідарності і взаємної підтримки.
- **Соціальна компетентність** – вміння працювати в команді для досягнення спільної мети.
- **Комунікативна компетентність** – ефективне спілкування, вироблення правил поведінки у групі.
- **Ініціативність і підприємливість** – створення системи учнівської «самооборони» (правила, групи підтримки, допомога тощо).
- **Правова компетентність** – усвідомлення законних методів захисту себе і своєї громади.

### Змістові лінії:

- **Громадянська активність** – формування відповідального ставлення до спільних справ.
- **Соціальна відповідальність** – турбота про безпеку і добробут громади.
- **Правова культура** – знання власних прав і способів їх захисту.
- **Командна робота** – ефективна взаємодія у кризових ситуаціях.



## «ЮНИЙ ПЛАТОН»

Режисерка: Наса Ні Хінаан, Деклан МакҐрат

Тривалість: 102 хв.

Учні 9–11 класів (15–17 років), члени та членкині учнівського самоврядування, активні підлітки

Тема:

«Діалог як шлях до справедливості та порозуміння»



### Тематичні питання:

1. Чому важливо ставити запитання, навіть якщо немає готових відповідей?
2. Як навчитися слухати іншу людину і не перебивати?
3. Чи завжди більшість має рацію?
4. Як знайти компроміс у групі, де є різні точки зору?
5. Що таке справедливість для кожного і кожної з нас?
6. Як можна застосувати метод діалогу у роботі учнівського самоврядування?

### Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – уміння співпрацювати, брати на себе відповідальність, діяти демократично.
- **Комунікативна компетентність** – розвиток культури дискусії, уміння аргументувати і слухати інших.
- **Ініціативність і підприємливість** – вміння пропонувати ідеї, брати лідерство.
- **Критичне мислення** – аналіз різних точок зору та рішень.
- **Емоційна компетентність** – вміння керувати власними емоціями під час конфліктів.

### Змістові лінії:

- **Громадянська активність і демократія** – розвиток учнівського самоврядування, участь у прийнятті рішень, розуміння демократичних процедур.
- **Культура діалогу і взаємоповаги** – уміння слухати, чути та поважати різні точки зору, толерантність у спілкуванні.
- **Критичне мислення і відповідальність** – аналіз проблем, пошук рішень, усвідомлення наслідків особистих і колективних дій.
- **Емоційна грамотність** – здатність регулювати власні емоції під час дискусій, розвиток емпатії та довіри у команді.
- **Самовираження і лідерство** – формування активної позиції учнів та учениць, уміння ставити запитання, аргументувати свою думку і бути почутим/-ою.





# **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ РОБОТИ ПСИХОЛОГА/ПСИХОЛОГІНИ**

## «ПРАНКНУЛИ»

Режисер: Ісмаель Жоффруа Шандуті

Тривалість: 21 хв.

Клас: 8–12

Вікова категорія: 13+

Тема:

«Відповідальність і безпечна поведінка в інтернеті: розпізнавання маніпуляцій і кібербулінгу»



### Тематичні питання:

1. Що таке свотинг і чому це небезпечно?
2. Як кіберзлочини і маніпуляції впливають на людей і громаду?
3. Яких етичних правил потрібно дотримуватися в інтернеті?
4. Як реагувати на онлайн-загрози і кібербулінг?
5. Яку роль відіграє відповідальність у цифровому середовищі та діяльності учнівського самоврядування?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння цінності відповідальної поведінки й етики.
- **Соціальна компетентність** – вміння працювати в команді, підтримувати екологічну взаємодію у групі.
- **Комунікативна компетентність** – здатність аргументовано висловлювати позицію, вести діалог.
- **Ініціативність і креативність** – створення безпечних та етичних проєктів онлайн і в школі.
- **Критичне мислення** – розпізнавання маніпуляцій, оцінка інформації та наслідків дій.

### Змістові лінії:

- **Громадянська і соціальна відповідальності** – усвідомлення наслідків власних дій для спільноти.
- **Етична культура** – розпізнавання маніпуляцій і дотримання норм поведінки.
- **Безпека** – правила безпечної поведінки в онлайн- та офлайн-середовищі.
- **Критичне мислення** – аналіз інформації, оцінка ризиків і наслідків дій.



## «БУЛЕР»

Режисер: Лі Грш

Тривалість: 47 хв.

Клас: 8–11

Вікова категорія: 13+

Тема:

«Як ми реагуємо на булінг: розпізнавання, підтримка та зміни»



### Тематичні питання:

1. Що таке булінг і які його форми існують?
2. Які психологічні та соціальні наслідки булінгу можуть бути для постраждалих, свідків і кривдників?
3. Чому булінг виникає у школі та які поведінкові фактори його підживлюють?
4. Яку роль відіграє школа, сім'я і громада у запобіганні булінгу?
5. Як розпізнати ознаки булінгу й ефективно на нього реагувати?
6. Які стратегії підтримки постраждалих і профілактики булінгу можна застосувати?
7. Як формувати у підлітків емпатію, толерантність і відповідальність за свої вчинки?

### Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння цінності прав людини та відповідальності за їх дотримання.
- **Соціальна компетентність** – вміння взаємодіяти з іншими людьми, підтримувати та допомагати їм.
- **Емоційна компетентність** – розпізнавання і вираження власних емоцій, розуміння емоцій інших.
- **Критичне мислення** – оцінка ситуацій, прийняття обґрунтованих рішень і вміння вирішувати конфлікти.

### Змістові лінії:

- **Права людини** – право на життя без насильства, право на гідність і повагу.
- **Здоров'я і безпека** – фізичне та психологічне здоров'я учнів та учениць, безпечне освітнє середовище.
- **Соціальні відносини** – взаємоповага, підтримка, толерантність.
- **Громадянська активність** – участь у боротьбі з булінгом, ініціативи з покращення шкільного середовища.



## «ЮНИЙ ПЛАТОН»

Режисерка: Наса Ні Хінаан, Деклан МакҐрат

Тривалість: 102 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Філософія як інструмент подолання насильства: уроки “Юного Платона” для сучасної школи»



Тематичні питання:

1. Що впливає на те, як ми поведимося вдома, у школі та на вулиці?
2. Чому важливо вміти ставити запитання і шукати відповіді, а не приймати все на віру?
3. Як ми можемо впливати на свої думки і дії, щоб не піддаватися негативному впливу оточення?
4. Як школа, друзі і вчителі можуть допомогти нам почуватися безпечно і впевнено?
5. Що робити, якщо ти бачиш насильство, булінг або несправедливість серед однолітків?
6. Як навчитися розуміти почуття інших і проявляти емпатію?
7. Які прості щоденні дії допомагають залишатися спокійним і впевненим у складних ситуаціях?

Ключові компетентності:

- **Громадянська і соціальна компетентності** – розуміння прав дитини, відповідальність у спільноті, участь у створенні справедливого простору.
- **Критичне мислення** – аналіз ситуацій, ставлення під сумнів деструктивної поведінки інших, формування аргументів, ухвалення зважених рішень.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести діалог, висловлювати свою позицію, слухати інших, аргументовано обговорювати конфліктні теми.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – емпатія, усвідомлення переживань учасників/-ць, регулювання емоцій під час дискусії.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з інформацією, порівняння джерел, критична оцінка, медіаграмотність.

Змістові лінії:

- **Права дитини в освіті** – зокрема, право на безпечне середовище, право бути почутим, право на освіту без дискримінації.
- **Критичне мислення як інструмент захисту і розвитку** – як ставити запитання, аналізувати інформацію, уникати маніпуляцій.
- **Партнерство та діалог у шкільній спільноті** – стосунки між вчительками/-лями, учнями та ученицями, батьками; зменшення дистанції влади; участь у прийнятті рішень.
- **Освітнє середовище в умовах конфлікту** – як війна чи соціальна напруга впливають на школу, на емоційний стан дітей і педагогів/-инь.
- **Етичність і відповідальність у шкільному житті** – як діяти чесно, будувати довіру, уникати зловживань, враховувати інтереси всіх сторін.



## «ЩОСЬ ПРЕКРАСНЕ ЛИШИЛОСЯ ПОЗАДУ»

Режисер: Катріне Філл

Тривалість: 88 хв.

Клас: 10–11

Вікова категорія: 16+

Тема:

«Опрацювання втрати та підтримка у складних емоційних переживаннях: як говорити про горе і сум»

Примітка. Цей захід наполегливо рекомендуємо проводити тільки за участі психолога з досвідом роботи з травмами і втратами.



Тематичні питання:

1. Що для вас означає «залишити прекрасне позаду» і як можна жити далі після втрати?
2. Як важкі переживання впливають на наші емоції та взаємини з іншими людьми?
3. Як можна підтримати себе та близьких у моменти суму і втрати?
4. Чому іноді складно говорити про горе та втрату, і як цього уникнути?
5. Які внутрішні та зовнішні ресурси допомагають впоратися з психічним навантаженням?
6. Як навчитися приймати власні емоції і поважати емоції інших у складних ситуаціях?
7. Які практичні дії можуть допомогти полегшити емоційний стан після травми чи втрати?

Ключові компетентності:

- **Соціальна та емоційна компетентності** – усвідомлення власних емоцій, розвиток емпатії та підтримки інших.
- **Критичне мислення** – аналіз власних реакцій на втрату та пошук ефективних стратегій.
- **Етична компетентність** – розуміння меж підтримки, моральна відповідальність у взаємодії з людьми, які пережили втрату.
- **Комунікативна компетентність** – здатність брати участь у чутливій розмові про складні теми, слухати і підтримувати.
- **Рефлексивна компетентність** – здатність оцінювати власний досвід, робити висновки для психічного здоров'я.

Змістові лінії:

- **Психологічна підтримка і психічне здоров'я** – ресурси для coping-стратегій, професійна допомога, розвиток стійкості.
- **Мораль і етика** – розуміння меж підтримки, етичних норм у взаємодії з тими, хто пережив втрату.
- **Права людини** – право на психічне здоров'я, право на безпечне середовище, право на підтримку у кризових ситуаціях.
- **Громадянська і соціальна відповідальності** – розвиток емпатії, відповідальної поведінки та підтримки у спільноті.



## «У СІТЯХ»

Режисер(к)и: Віт Клусак, Барбора Халупова

Тривалість: 60 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Безпечний інтернет: як захистити себе та інших від онлайн-загроз»



### Тематичні питання:

1. Що таке онлайн-загроза і як її розпізнати?
2. Чому важливо не ділитися особистою інформацією в інтернеті з незнайомими людьми?
3. Як можна відрізнити безпечне спілкування від небезпечного в соціальних мережах?
4. Що робити, якщо хтось у мережі намагається викликати довіру або маніпулювати вами?
5. Як захистити себе і друзів від сексуальної експлуатації в інтернеті?
6. Яка онлайн-поведінка може бути ризиковою та небезпечною?
7. Куди звертатися за допомогою, якщо ви або хтось із ваших знайомих опинився у небезпечній ситуації онлайн?

### Ключові компетентності:

- **Цифрова грамотність** – розуміння принципів безпечного користування інтернетом.
- **Критичне мислення** – оцінка інформації і взаємодії в онлайн-середовищі.
- **Емоційна компетентність** – уміння розпізнавати та регулювати емоції у цифровому просторі.
- **Соціальна відповідальність** – розуміння наслідків онлайн-поведінки та її впливу на інших.

### Змістові лінії:

- **Права людини** – захист дітей від сексуального насильства.
- **Громадянська освіта** – відповідальність за безпеку в онлайн-середовищі.
- **Мораль і етика** – повага до особистих кордонів і приватності в інтернеті.
- **Психологічне здоров'я** – виявлення і реагування на онлайн-загрози.



## «ВІВЧАР»

Режисер(к)и: Маттіас Жуло, Люсьєн Ру

Тривалість: 30 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 15+

Тема:

«Самотність, вибір і внутрішня гармонія: психологічні ресурси особистості»



### Тематичні питання:

1. Як усамітнення впливає на внутрішній стан людини та її відчуття гармонії?
2. Чому герой обирає життя серед природи – це втеча від світу чи шлях до себе?
3. Які емоції викликає тиша, простір і ритм повсякденності героя?
4. Як спілкування з тваринами допомагає людині зберегти рівновагу та людяність?
5. Що для героя означає свобода, спокій і праця – та як він знаходить у цьому сенс життя?
6. Який психологічний меседж передає фільм про простоту, усвідомленість і внутрішній мир?

### Ключові компетентності:

- **Емоційно-етична компетентність** – здатність усвідомлювати, розуміти і приймати власні почуття.
- **Соціальна компетентність** – уміння налагоджувати стосунки, розвивати емпатію та підтримку.
- **Психологічна стійкість і саморегуляція** – формування внутрішніх стратегій долаття труднощів.
- **Рефлексивна компетентність** – здатність аналізувати власні дії, цінності, емоційні реакції.
- **Ціннісно-смілова компетентність** – розуміння сенсу життя, власних орієнтирів і мети.

### Змістові лінії:

- **Психологічне здоров'я** – усвідомлення власних емоцій, потреб і ресурсів, формування внутрішнього балансу і самоприйняття.
- **Мораль і етика** – розвиток емпатії, розуміння цінності людських стосунків, турботи, доброти і взаємопідтримки.
- **Громадянська освіта** – відповідальність за власний вибір і дії, усвідомлення свободи як простору відповідальності.





**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ  
ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ  
ДІЯЛЬНОСТІ**

## «ВІВЧАР»

Режисер(к)и: Маттіас Жуло, Люсьєн Ру

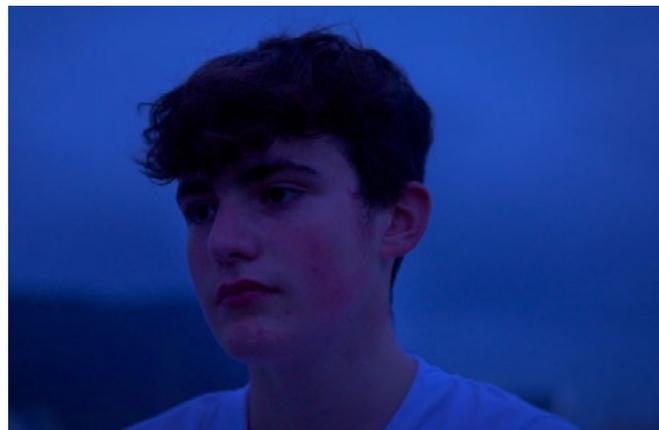
Тривалість: 30 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 16+

Тема:

«Професійне самовизначення і людська гідність: як знайти свій шлях»



### Тематичні питання:

1. Що саме в поведінці і ставленні дідуся надихало головного героя брати участь у фермерській справі?
2. Як культурні, сімейні або інші очікування можуть впливати на вибір професії?
3. Які внутрішні (особистісні) ресурси потрібні людині, щоб не здаватися, навіть коли завдання складне?
4. Що важливіше: йти за інтересами чи обирати те, що вважається перспективним, престижним або прибутковим?
5. Як пов'язані людська гідність, повага до себе і професійний вибір?

### Ключові компетентності:

- **Уміння вчитися впродовж життя** – усвідомлення власних інтересів, сильних сторін і стратегій розвитку.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – здатність взаємодіяти, працювати в команді, поважати вибір інших.
- **Ініціативність і підприємливість** – готовність брати відповідальність за власне майбутнє, ухвалювати рішення.
- **Емоційно-етична компетентність** – розуміння себе, власних емоцій, цінностей та їхнього впливу на життєвий вибір.
- **Інформаційно-комунікаційна компетентність** – пошук та аналіз інформації про професії, освітні можливості.

### Змістові лінії:

- **Професійне самовизначення** – усвідомлення особистісних нахилів, інтересів і цінностей у контексті майбутньої кар'єри.
- **Людська гідність і права дитини** – зв'язок між вибором професії та реалізацією права на розвиток і самореалізацію.
- **Взаємодія поколінь** – роль дорослих (батьків, наставників, вчительок/-ів) у підтримці вибору молодого людини.
- **Психологічна стійкість і мотивація** – здатність долати труднощі, зберігати віру в себе й у власний шлях.
- **Освітнє середовище як простір підтримки** – школа як місце, де розвиваються здібності, а не нав'язується вибір.





**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ  
ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ  
КУЛЬТУРИ**

## «ЧЕМПІОНКА»

Режисер: Мате Барта

Тривалість: 19 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Сила духу та фізична активність:  
подолання стереотипів через спорт»



### Тематичні питання:

1. Як фізична активність допомагає вам долати труднощі та стрес у житті?
2. Які риси характеру допомагають спортсмен(к)ам досягати успіху, на вашу думку?
3. Як стереотипи й упередження впливають на можливості людей у спорті та у житті?
4. Чому важливо підтримувати однокласників/-ць і друзів у їхніх прагненнях?
5. Як ви гадаєте, які особисті межі та цілі варто ставити, щоб досягати успіху без шкоди для себе?
6. Як спорт може допомагати формувати дисципліну, самоконтроль і відповідальність?
7. Що ви дізналися про силу духу і мотивацію героїні фільму та як це можна застосувати у своєму житті?
8. Наскільки важлива група підтримки у спорті, шанувальники/-ці?

### Ключові компетентності:

- **Фізична культура** – розвиток фізичних характеристик, розуміння важливості регулярних занять спортом.
- **Громадянська освіта** – усвідомлення прав людини, боротьба зі стереотипами і дискримінацією.
- **Емоційна компетентність** – розвиток емпатії, самоконтролю і мотивації.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних явищ, інформації, негативні наслідки через упередження і стереотипи.

### Змістові лінії:

- **Рівність прав** – боротьба з дискримінацією за ознакою статі, національності, соціального статусу.
- **Толерантність** – прийняття різноманіття, повага до інших культур і традицій.
- **Відповідальність** – усвідомлення власної ролі у суспільстві, активна громадянська позиція.
- **Здоровий спосіб життя** – значення фізичної активності для здоров'я і добробуту.



## «ГВЕНДОЛІН»

Режисерка: Рут Казерер

Тривалість: 85 хв.

Клас: 8–12

Вікова категорія: 13+

Тема:

«Сила волі та мотивація: як спорт допомагає долати життєві виклики»



### Тематичні питання:

1. Які риси характеру допомагають героїні долати труднощі?
2. Як фізична активність і спорт впливають на впевненість у собі?
3. Чому важливо ставити цілі та наполегливо їх досягати?
4. Як підтримка близьких і тренера допомагає досягати успіху?
5. Що ви дізналися про дисципліну та мотивацію під час перегляду фільму?
6. Які труднощі у житті можна подолати завдяки силі волі та регулярним тренуванням?
7. Як приклад героїні може надихнути вас у повсякденному житті та спорті?

### Ключові компетентності:

- **Фізична культура** – розвиток фізичних характеристик, розуміння важливості регулярних занять спортом.
- **Громадянська освіта** – усвідомлення прав людини, боротьба зі стереотипами і дискримінацією.
- **Емоційна компетентність** – розвиток емпатії, самоконтролю і мотивації.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних явищ, оцінка інформації.

### Змістові лінії:

- **Рівність прав** – боротьба з дискримінацією за ознакою статі та гендеру, віку, національності, соціального статусу.
- **Толерантність** – прийняття різноманіття, повага до інших культур і традицій.
- **Відповідальність** – усвідомлення власної ролі у суспільстві, активна громадянська позиція.
- **Здоровий спосіб життя** – значення фізичної активності для здоров'я і добробуту.



## «ДЖОВАННІ ТА БАЛЕТ НА ВОДІ»

Режисер: Астрід Буссінк

Тривалість: 17 хв.

Клас: 5–6

Вікова категорія: 11+

Тема:

«Подолання гендерних стереотипів через спорт»



### Тематичні питання:

1. Що таке гендерні стереотипи і як вони впливають на наше життя?
2. Чому важливо підтримувати інтереси і захоплення інших людей, незалежно від їхньої статі?
3. Як спорт може стати інструментом подолання стереотипів і розвитку особистості?
4. Як ми можемо сприяти створенню інклюзивного і підтримувального середовища для всіх людей?

### Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – розуміння важливості рівних прав та можливостей для всіх членів суспільства.
- **Емоційна і соціальна компетентності** – розвиток емпатії, підтримки і взаємодії з людьми, що мають різні інтереси та захоплення.
- **Критичне мислення** – розуміння соціальних явищ і формування власної позиції щодо подолання стереотипів.

### Змістові лінії:

- **Здоров'я і безпека** – розуміння потреб людей з рідкісним гобі та способів підтримки їхнього здоров'я і благополуччя.
- **Громадянська відповідальність** – роль кожного і кожної у створенні інклюзивного суспільства.
- **Особистісний розвиток** – формування позитивного ставлення до різноманіття потреб та інтересів людей (однолітків), розвиток емпатії і толерантності.



## «ЗОЛОТА ОСІНЬ»

Режисер: Ян Тенхавен

Тривалість: 94 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Сила волі та тіло у русі: подолання обмежень через спорт»



### Тематичні питання:

1. Чому герої фільму «Золота осінь» продовжують бути активними навіть у старшому віці?
2. З якими труднощами стикаються під час занять спортом люди старшого віку і як їх долати?
3. Як фізична активність змінює якість життя – фізично, психологічно і соціально?
4. Як себе мотивувати рухатися і займатися спортом, коли здається, що вікові обмеження – це перепона?
5. Як колективна підтримка (однокласники/-ці, родина, спільнота) може впливати на бажання бути активними?
6. Що учні та учениці можуть взяти для себе з досвіду героїв і героїнь фільму щодо здоров'я та життєвих цілей?
7. Як ставлення суспільства (медіа, стереотипи) впливає на участь людей старшого віку у спорті?

### Ключові компетентності:

- **Здоров'я і фізична компетентність** – розуміння важливості фізичної активності для здоров'я протягом життя людини.
- **Емоційна компетентність** – формування емпатії, поваги до різних вікових груп, усвідомлення власних емоцій.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, життєвих виборів героїв і героїнь фільму, порівняння зі своєю поведінкою.
- **Соціальна компетентність** – вміння працювати у групі, підтримувати однокласників/-ць і друзів та визнавати досягнення інших.

### Змістові лінії:

- **Фізичне здоров'я і витривалість** – роль регулярної активності в підтримці організму протягом життя.
- **Мотивація і самоорганізація** – воля, дисципліна, бажання долати власні обмеження.
- **Соціальна взаємоповага** – усвідомлення потенціалу та гідності людей різного віку.
- **Спорт як спосіб життя** – спорт не лише для молодих, а для всіх поколінь.





# **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ УРОКІВ МИСТЕЦТВА**

## «ДИКСИЛЕНД»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 60 хв.

Клас: 9–12

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Музика як шлях до самовираження і розвитку: історія дитячого оркестру»



### Тематичні питання:

1. Як колективна музична діяльність формує навички співпраці та взаємоповаги?
2. Чому важливо підтримувати таланти та здібності кожної дитини?
3. Як музика допомагає висловлювати емоції та переживання?
4. Які цінності можна перейняти з історії дитячого оркестру Dixieland?
5. Як музика впливає на формування самодисципліни і відповідальності у дітей?
6. Що означає «єдність у колективі» і як її досягають через спільну музичну діяльність?
7. На що приклад героїв і героїнь фільму може надихнути вас у повсякденному житті та творчості?

### Ключові компетентності:

- **Музична компетентність** – розуміння музичних стилів, розвиток слуху та виконавських навичок.
- **Соціальна компетентність** – уміння працювати в колективі, взаємодіяти з іншими.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних явищ та інформації.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення важливості підтримки молоді та розвитку її потенціалу.

### Змістові лінії:

- **Музика та особистість** – як музика впливає на розвиток особистості.
- **Роль наставника** – значення вчителя або вчительки у житті учнів та учениць.
- **Соціальна відповідальність** – підтримка та розвиток молоді в суспільстві.
- **Талант і можливості** – як знайти та реалізувати свої здібності.



## «БОРОТЬБА ДЖАМАЛИ»

Режисерка Елін Йонссон

Тривалість: 29 хв.

Клас: 10–12

Вікова категорія: 15+

Тема:

«Музика як голос нації: історія боротьби через пісню»



### Тематичні питання:

1. Як музика може виражати історичну пам'ять і національну ідентичність?
2. Чому пісня «1944» стала символом боротьби за права людини?
3. Як особиста історія Джамали впливає на її творчість?
4. Яку роль мистецтво відіграє у формуванні громадянської позиції?
5. Як пісня і музичний виступ можуть об'єднувати людей та підтримувати спільноту?
6. Чому важливо зберігати культурну спадщину та історичну пам'ять?
7. Як музика допомагає виражати емоції та переживання, які важко передати словами?
8. Які уроки про сміливість і відстоювання своїх прав можна взяти з історії Джамали?

### Ключові компетентності:

- **Музична компетентність** – розуміння музичних стилів, розвиток слуху і виконавських навичок.
- **Соціальна компетентність** – усвідомлення важливості культурної спадщини і національної ідентичності.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних явищ та інформації.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення важливості прав людини і боротьби за справедливість.

### Змістові лінії:

- **Музика та національна ідентичність** – як музика допомагає зберігати та репрезентувати культурну спадщину.
- **Боротьба за права людини** – роль мистецтва у боротьбі за справедливість та рівність.
- **Громадянська позиція** – як особисте ставлення до подій може впливати на суспільство.
- **Історична пам'ять** – важливість збереження пам'яті про історичні події для майбутніх поколінь.



## «ДЖОВАННІ ТА БАЛЕТ НА ВОДІ»

Режисер: Астрід Буссінк

Тривалість: 17 хв.

Клас: 9–11

Вікова категорія: 14+

Тема:

«Мистецтво як спосіб самовираження»



### Тематичні питання:

1. Як мистецтво допомагає людині виразити свої емоції та переживання?
2. Які художні засоби використовуються у балеті та постановках для передачі внутрішнього стану героя?
3. Як поєднання танцю, музики і водних ефектів створює унікальні можливості для самовираження?
4. Чому важливо експериментувати в мистецтві, щоб знайти свій власний стиль?
5. Як глядач/-ка сприймає емоції виконавців/-иць і як це впливає на розуміння твору?
6. Які можливості для самовираження ви помітили у героїв/-інь фільму?

### Ключові компетентності:

- **Мистецька компетентність** – розвиток уміння аналізувати художні твори й оцінювати емоційний ефект сценічних постановок.
- **Креативність і самовираження** – розвиток здатності виразити власні думки та емоції через творчість.
- **Емоційна компетентність** – усвідомлення власних переживань і вміння передавати їх через мистецтво.
- **Соціальна компетентність** – обговорення ідей, обмін творчими думками з однокласниками/-цями та спільне творче осмислення.

### Змістові лінії:

- **Художнє мистецтво** – вивчення експериментальних форм сценічного мистецтва як засобу самовираження.
- **Музично-хореографічне мистецтво** – дослідження взаємодії музики, танцю і сценічного простору.
- **Креативне самовираження** – використання різних видів мистецтва для передачі власних емоцій та ідей.
- **Міждисциплінарність** – поєднання музики, танцю і сценічних ефектів для створення унікального художнього образу.





**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ  
ДЛЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ТА МЕТОДИЧНОЇ  
РОБОТИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ**

В управлінській і методичній роботі, роботі батьківського комітету чи під час стратегічних сесій з розвитку школи можна використати фільм «Юний Платон».

## «ЮНИЙ ПЛАТОН»

Режисерка: Наса Ні Хінаан,  
Деклан МакҐрат

Тривалість: 102 хв.



### НАПРЯМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛИ:

#### 1. Методична діяльність

- **Ціль:** Використання фільму як інструменту розвитку критичного мислення, морального та етичного виховання учнів та учениць.
- **Практики:**
  - Розробка **методичних рекомендацій для вчителів/-льок** щодо інтеграції фільму в уроки літератури, історії, громадянської освіти чи психології.
  - Проведення **дискусійних семінарів** для вчителів/-льок щодо методик аналізу фільму й обговорення соціально-етичних проблем.
  - Створення **збірника тематичних питань і кейсів** на основі сюжету для використання на уроках і під час виховних заходів.

#### 2. Управлінська діяльність

- **Ціль:** Підвищення рівня соціальної компетентності та формування єдиної ціннісної політики школи.
- **Практики:**
  - Організація **семінарів для педагогічного колективу й адміністрації** на тему «Соціальні та етичні проблеми підлітків» на основі фільму.
  - Використання фільму під час **зборів педагогічної ради** для обговорення методів роботи з учнями та ученицями, які перебувають у складних соціальних обставинах.
  - Впровадження фільму у **програму виховних заходів**, наприклад, тематичні тижні «Моральний вибір і відповідальність».

#### 3. Фокус на ключові компетентності для школи

- **Соціальна і громадянська компетентності:** розвиток емпатії, поваги до думок інших, усвідомлення громадянських прав і обов'язків.

- **Емоційна компетентність:** розпізнавання та регуляція емоцій, розвиток здатності до саморефлексії.
- **Критичне мислення:** аналіз дій і мотивацій персонажів, дискусія про етичні та соціальні дилеми.
- **Комунікативна компетентність:** розвиток навичок аргументованого обговорення та висловлення власної позиції.

#### 4. Змістові лінії у методичній роботі школи

- Моральний вибір і відповідальність за свої дії.
- Соціальні конфлікти та методи їх подолання.
- Психологічні аспекти підліткового розвитку.
- Роль цінностей і етичних норм у формуванні особистості.

##### Практичне впровадження:

- Під час **педагогічної ради** обговорити кейси з фільму і знайти приклади застосування у класі.
- Створити **методичні посібники для класних керівників/-ць** на тему: «Як обговорювати складні соціальні та моральні теми з підлітками».
- Організувати **учнівські дискусійні клуби** за мотивами фільму для розвитку критичного мислення і самовираження учнів та учениць.

#### 5. Для адміністрації школи

- **Ціль:** Використати фільм як інструмент стратегічного планування підтримки учнівства.
  - Організувати **тематичні сесії** для директорів/-ок та заступників/-ць з виховної роботи щодо соціальних і психологічних проблем учнів та учениць.
  - Розробити **стратегії внутрішньошкільної підтримки** підлітків: психологічні консультації, соціальні програми, тренінги для педагогічного колективу.
  - Використовувати фільм для **аналізу політик школи щодо конфліктів, булінгу і моральних дилем**, які можуть виникати серед учнівства.

#### 6. Для вчительського колективу

- **Ціль:** Підвищити компетентність у роботі з емоційними і соціальними викликами учнів та учениць.
  - Використовувати фільм на **методичних семінарах** для аналізу поведінки підлітків, моральних дилем та етичних ситуацій.
  - Створювати **класні дискусії та групові обговорення** на основі сюжету для розвитку критичного мислення та емпатії.
  - Розробляти **інтерактивні уроки або виховні години**, де учні та учениці аналізують вибір головного героя або головної героїні та шукають альтернативні рішення.

#### 7. Для батьків

- **Ціль:** Підвищення обізнаності щодо психологічних і соціальних викликів підлітків.
  - Організувати **батьківські семінари** із переглядом фрагментів фільму та обговоренням проблем, які можуть виникати у підлітків.
  - Надати **рекомендації щодо підтримки емоційного та соціального розвитку дітей у сім'ї**.
  - Використовувати фільм як **платформу для діалогу** «батьки – діти», щоб обговорити етичні та моральні дилеми.

## «БУЛЕР»

Режисер: Лі Гірш

Тривалість: 47 хв.



### 1. Методична діяльність

- **Ціль:** Використання фільму як ресурсу розвитку критичного мислення педагогічного колективу, формування навичок конструктивної роботи з учнівськими конфліктами.
- **Практики:**
  - Розробка **методичних рекомендацій для вчителів/-льок** щодо інтеграції теми булінгу, відповідальності та емпатії у навчальні предмети.
  - Проведення **методичних семінарів або круглих столів** для педагогічного колективу на тему: «Як працювати з емоціями та конфліктами в учнівському середовищі».
  - Створення **збірника тематичних кейсів** за мотивами фільму для обговорення на виховних годинах.
  - Включення аналізу фільму до програми **психолого-педагогічних консилиумів**.

### 2. Управлінська діяльність

- **Ціль:** Формування єдиної ціннісної політики школи, спрямованої на повагу до гідності кожного учня й учениці, розвиток культури безпечного освітнього середовища.
- **Практики:**
  - Проведення семінарів для адміністрації школи: «Профілактика булінгу через розвиток емпатійного клімату в колективі».
  - Включення аналізу фільму у засідання педагогічної ради для спільного визначення шляхів підтримки учнівства у складних ситуаціях.
  - Використання фільму у процесі стратегічного планування виховної роботи (розділ «Безпечне освітнє середовище»).
  - Розробка внутрішньошкільного протоколу реагування на випадки конфліктів і булінгу з урахуванням тематики фільму.

### 3. Фокус на ключових компетентностях для школи

- **Соціальна і громадянська компетентності:** усвідомлення прав та обов'язків учнівства, розвиток емпатії та відповідального ставлення до інших.
- **Емоційна компетентність:** розпізнавання, регуляція і вербалізація власних емоцій, розуміння емоцій інших.
- **Критичне мислення:** аналіз дій персонажів, причин і наслідків булінгу, пошук конструктивних рішень.
- **Комунікативна компетентність:** розвиток навичок діалогу, аргументації і толерантності до думки інших під час обговорення.

#### 4. Змістові лінії у методичній роботі школи

- **Права людини:** право на повагу до людської гідності та безпечне середовище для всіх учасників/-ць освітнього процесу.
- **Громадянська освіта:** розвиток відповідальності за власну поведінку і добробут спільноти.
- **Мораль та етика:** формування уявлень про добро, гідність, чесність і повагу до особистих кордонів.
- **Психологічне здоров'я:** профілактика емоційного вигорання, розвиток навичок саморегуляції та співчуття.
- **Культура взаємодії:** запобігання конфліктам, навчання ненасильницькому спілкуванню.

##### Практичне впровадження:

- Під час **педагогічної ради** обговорити ситуації з фільму і знайти шляхи їх педагогічного опрацювання.
- Створити **методичні посібники для класних керівників/-ць** – «Як обговорювати складні соціальні та моральні теми з підлітками».
- Провести **учнівські дискусійні клуби «Кіно і вибір»**, де школярі/-ки аналізують поведінку героїв та героїнь і шукають конструктивні рішення.
- Запровадити **інтерактивні тренінги для педагогічного колективу:** «Емоційна безпека дитини у школі».

#### 5. Для адміністрації школи

- **Ціль:** Використати фільм як інструмент стратегічного планування підтримки учнівства.
- **Практики:**
  - Провести **тематичну сесію для директорів/-ок і заступників/-ць** на тему: «Як формувати політику школи без булінгу».
  - Розробити **систему підтримки учнівства**, яка включає консультації психолога/-ині, наставництво, соціальні програми.
  - Включити фільм до **плану самоосвіти управлінської команди** (через педагогічний кіноклуб або внутрішні тренінги).

#### 6. Для вчителів

- **Ціль:** Підвищення компетентності в роботі з емоційними та соціальними викликами, з якими стикається учнівство.
- **Практики:**
  - Перегляд і обговорення фільму під час **методичних семінарів**.
  - Організація **класних дискусій** і «круглих столів» за мотивами фільму.
  - Проведення **виховних годин** на теми: «Як сказати “ні” насильству» або «Бути собою серед інших».

#### 7. Для батьків

- **Ціль:** Підвищення обізнаності про психологічні і соціальні виклики, що постають перед підлітками.
- **Практики:**
  - Проведення **спільних зустрічей «Батьки – діти – педагоги»** для обговорення етичних і моральних дилем.
  - Надання **психолого-педагогічних порад** щодо емоційної підтримки дитини в сім'ї.

# ПОДАЛЬШІ КРОКИ ТА СПІВПРАЦЯ З МЕРЕЖЕЮ DOCU/CLUB.

Мережа DOCU/CLUB запрошує до партнерства освітян та освітянок, які хочуть використовувати документальне кіно як інструмент правопросвіти у своїй педагогічній діяльності. Членство у Мережі DOCU/CLUB є безкоштовним, кінопокази відбуваються на безоплатній основі, а модератор(к)и працюють на волонтерських засадах.

Доєднуючись до Мережі DOCU/CLUB, ви отримаєте легальний доступ до унікальної [кіноколекції](#) з понад 140 найкращих фільмів українського й іноземного виробництва з медіатеки Міжнародного фестивалю Docudays UA, серед яких – призери престижних міжнародних фестивалів Sundance Film Festival, Sheffield Doc/Fest, Watch Docs. Усі фільми перекладені й озвучені українською мовою. До кожного фільму є розроблений експерт(к)ами з прав людини сценарій обговорення з інтерактивними вправами і методичними матеріалами, які допомагають проводити обговорення фільмів якісно.

Команда Мережі DOCU/CLUB навчає модерувати дискусії: ми розробили сертифікований [базовий онлайн-курс](#) для початківців, регулярно організуємо для модераторів/-ок кіно клубів тренінги, школи, конкурси і щорічні конференції. Найкращих з них запрошуємо до співпраці в ролі експертів/-ок і менторів/-ок Мережі. Менеджерська команда Мережі надає інформаційну, консультативну і технічну підтримку в організації подій, допомагає залучати до обговорень експертів/-ок, авторів/-ок, режисерів/-ок і героїв/-інь фільмів.

Більше інформації про діяльність Мережі DOCU/CLUB ви знайдете на сайті [docuclub.docudays.ua](http://docuclub.docudays.ua) і на наших сторінках у [фейсбуці](#) та [інстаграмі](#).

Щоб **ЗАРЕЄСТРУВАТИ КІНОКЛУБ** Docudays UA необхідно:

1. Ознайомитися з [Правилами](#) створення і [Положенням](#) про кіноклуби Docudays UA.
2. Надіслати [заявку](#) на реєстрацію кіноклубу.
3. Пройти [онлайн-курс](#) «Як організувати роботу кіноклубу. Базовий курс для модераторів-початківців» та отримати **сертифікат** про його успішне проходження (курс складається з 9-ти міні-відеолекцій загальною тривалістю 2,5 год.).
4. Після погодження заявки підписати необхідний пакет документів для оформлення відносин між ГО «Докудейз» та організацією-заявником (це можна зробити через сервіс «Вчасно» або накладанням підпису в PDF-документі).
5. Після реєстрації кіноклубу (підписання договору) модератор/-ка отримає на пошту детальну інструкцію з користування кінотекою та іншу корисну інформацію для організації кінопоказів (пам'ятку модератора/-ки, конструктор афіш).
6. Після кожного заходу протягом 7-ми днів модератор/-ка через гугл-форму звітує про його проведення.

У разі виникнення додаткових запитань щодо відкриття кіноклубу, організації його роботи, підготовки до кінопоказів чи обговорень документальних фільмів просимо писати **Ліні Бабич**, координаторці Мережі DOCU/CLUB [lina.babich@docudays.ua](mailto:lina.babich@docudays.ua)